

VAJNORSKÉ *novinky*

3-4/2022
ročník XXVIII
—
nepredajné

Dvojmesačník občanov
mestskej časti
Bratislava-Vajnory

Dotazník
spokojnosti
obyvateľov
Vajnor

Vdýchol mu
nový život

Vajnorské
futbalové
príbehy

V čísle sa dočítate

- Str. 3.** Milí Vajnorači! Príhovor starostu Mestskej časti Bratislava-Vajnory Ing. Michala Vlčeka, Vajnory dostali 85-tisíc eur na projekt vonkajšej ľadovej plochy
- Str. 4.** Neviera ako začiatok viery
Prioritou Červeného kríža je zmierňovať utrpenie ľudí
- Str. 5.** Buďme opatrní pri manipulácii s ohňom najmä v rizikových lokalitách,
Preventívna kampaň Policajného zboru, Zvýšený hluk od lietadiel nad našou mestskou časťou
- Str. 6.** Architekti ukázali, ako vo Vajnoroch zatraktívnia ulicu Kataríny Brúderovej
- Str. 7.** Čo na to starosta? Jubilantka Senior klubu Vajnory
- Str. 8. – 9.** Ako ďalej vo vajnorských vinohradoch? (2)
- Str. 9.** Lésola, lésola, kvjetníň nedzela
- Str. 10. – 11.** Vdýchol mu nový život
- Str. 12. – 13.** V marci bol koniec oddychu, vybrali sme sa ku včielkám
- Str. 13.** Vysoké ocenenie vajnorského lipového medu
- Str. 14. – 15.** Sonda do antroponymie Vajnor (2)
- Str. 15.** Výročie oslobodenia Bratislavy
- Str. 16.** Vílna muška Vajnorská (Drosophila Vajnoriensis)
- Str. 17. – 18.** Dotazník spokojnosti občanov s fungovaním správy obce
- Str. 19.** Vo Vajnoroch sme si uctili učiteľa,
Zvýšenie bezpečnosti na komplikovanej križovatke,
Tridsať nových líp a platanov na Roľníckej ulici
- Str. 20.** Mesiac marec v škôlke
- Str. 21.** Svet kúzelného čítania, Svetový deň vody v ZŠ Kataríny Brúderovej
- Str. 22.** Beseda so spisovateľkou Janou Beňovou,
Knižné tipy pre deti a ich rodičov – Oksana Bula:
Tukoni. Obyvatelia lesa
- Str. 23. – 23.** Hviezdoslavov Kubín – školské kolo, Ponožková výzva, Jar v našej novej záhradke, Karneval v škôlke
- Str. 24. – 25.** Príbehy Vajnorského ornamtu (11)
- Str. 26. – 27.** Počiatky a pôsobnosť nášho dychového orchestra (11)
- Str. 28. – 29.** Čo hovorí kronika Prešporská obec Vajnory (10)
- Str. 29.** Veľkonočné zvyky na Ukrajine
- Str. 30. – 31.** Vajnorské futbalové príbehy – Prvý Afričan u nás
- Str. 32. – 33.** Život FK Vajnory
- Str. 34.** Koronou zmietaná sezóna 21/22 prechádza do druhej polovice
- Str. 35.** Významné osobnosti a návštevy vo Vajnoroch
- Str. 36.** Urobili sme

CENNÍK INZERCIE

ROZMERY		CENA V EUR	
		bez DPH	s DPH
a)	1 strana: 21 × 29,7 cm	440,00	528,00
b)	1/2 strany: 13 × 19 cm	260,00	312,00
c)	1/4 strany: 9 × 13 cm	140,00	168,00
d)	1/8 strany: 6 × 9 cm	90,00	108,00
e)	1/16 strany: 4,5 × 6 cm	60,00	72,00
f)	cena plošného inzerátu atypických rozmerov (za 1 cm ²)	1,40	1,68
g)	Komerčná riadková inzercia (predám, kúpim, služby a pod.) za 1 slovo (tel. číslo = 1 slovo)	0,75	0,90
Politická inzercia: 1,5 násobok ceny bežnej inzercie vo Vajnorských novinkách			
Zľavy: Pri opakovanom uverejnení inzerátu 3 až 4 krát za sebou: zľava 10 %; 5 a viackrát za sebou = zľava 20 %			

ZBAVTE SA STARÝCH SPOTREBIČOV EKOLOGICKY A ZDARMA!

Vašu starú práčku, chladničku, mikrovlnku alebo iný spotrebič zo skupiny bielej techniky vám zadarmo vyzdvihneme priamo z vašej adresy a odvezieme na ekologickú recykláciu.

Navštívte www.zberelektroodpadu.sk a objednajte si bezplatný odvoz starého spotrebiča priamo z vašej adresy.

DÔLEŽITÉ KONTAKTY

Hlásenie porúch BVS: 0800 121 333

Hlásenie porúch ZSE: 0800 111 567

Hlásenie porúch VO: 02/63 81 01 51

Hasičská služba: 150, 112, Záchraná služba: 155, 112

Mestská polícia: 159, Havarijná služba: 0123

OLO: 02/50 11 01 11

MIESTNY ÚRAD

Mestská časť Bratislava-Vajnory, Roľnícka 109, 831 07 Bratislava

Tel. číslo do digitálnej ústredne: 0850 24 25 24

e-mailová adresa: vajnory@vajnory.sk

**VAJNORSKÉ
NOVINKY**

e-mail: redakcia@vajnory.sk

Internetová adresa:

www.vajnory.sk

Dvojmesačník obyvateľov mestskej časti Bratislava-Vajnory. Vydáva Vajnorská podporná spoločnosť, sídlo: Pod lipami 2, 831 07 Bratislava, IČO: 00 304 565. ISSN 1339-0201. Registračné číslo: EV 3049/09. Redakcia: MÚ Vajnory, Roľnícka 109, 831 07 Bratislava. Náklad: 2 200 výtlačkov. Nepredajné. Uzávierka 20. 4. 2022, Vydané 4. 5. 2022, číslo 3–4/2022, ročník XXVIII. Číslo zostavil: PhDr. Stanislav Bachleďa. Redakčná rada: predsedníčka Ing. Soňa Molnárová, členovia: Marek Grebeči, Ing. Václav Fekete, Jozef Šimonovič, Martin Matko. Jazyková úprava: Mgr. Jela Lukyová. Tlač: KASICO, a. s., Hagarova 9, 831 51 Bratislava. Inzeráty: redakcia@vajnory.sk. Vydavateľ nezodpovedá za obsah inzerátov. Redakcia nevracia nevyžiadané rukopisy a fotografie. Za obsah jednotlivých príspevkov zodpovedajú v plnom rozsahu autori. Názory autorov a redakcie nemusia byť totožné.

Milí Vajnoráci

**OBYVATELIA VAJNOR
PREUKÁZALI OBROVSKÚ MIERU
SOLIDARITY A ĽUDSKOSTI**

Uplynulé týždne boli, bohužiaľ, ovplyvnené vojenským konfliktom u nášho východného suseda. Aj keď táto agresia naše územie priamo nijako nezasiahla, aj sem dolieha ľudské nešťastie nielen z dennodenných správ v médiách. Jeho svedkami sme priamo v konkrétnych životných príbehoch ľudí, často najmä žien a detí hľadajúcich nové útočisko v bezpečnejšom a lepšom svete, v ktorom my na rozdiel od nich máme to šťastie žiť. Vajnory a naši obyvatelia neváhali a podali pomocnú ruku vo viacerých oblastiach.

Hneď v prvých dňoch po vypuknutí tejto krízy vo februári sme začali s hľadaním dobrovoľníkov pre zberné miesto a informovali sme našich občanov, ktorí majú voľné kapacity, o možnostiach ubytovania ľudí utekajúcich pred hrôzami vojny. A potom začiatkom marca sme spustili aj zberné miesto v dome kultúry v Parku pod lipami. Sám som bol prekvapený množstvom Vajnorákov, ktorí neváhali a priniesli potrebné veci, ako zdravotnícky materiál, tr-

vanlivé potraviny alebo napríklad deky a spacie vaky.

Naša mestská časť je špecifická aj tým, že v našom katastri sídli oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru v Bratislave a istý čas tu bolo aj miesto, kde ľudia z Ukrajiny čakali na vybavovanie svojich žiadostí. Sám som sa zúčastnil pravidelného koordinačného mítingu, oboznámili sme sa s aktuálnym priebehom konania a celkovým zázemím a podmienkami pre čakajúcich žiadateľov.

Ďalším miestom, kde pomáhame, sú naše školy, Základná škola Kataríny Brúderovej aj Základná škola s materskou školou sv. Jána Pavla II. V súčasnosti je v oboch z nich umiestnených 20 žiakov z Ukrajiny. Vytvoríme im čo najpriaznivejšie podmienky pre začlenenie do kolektívu, kolegyne z úradu urobili zbierku školských tašiek a budeme sa tiež zamýšľať, akými školskými pomôckami a aktivitami by sme im mohli pomáhať. Aj počas Veľkej noci sme ubytovali ľudí z Ukrajiny v našom kultúrnom dome.

Sme naďalej v pohotovosti, v súčasnosti hľadáme možnosti ako zamestnať obyvateľov Ukrajiny na voľné pracovné miesto na na-

šom úrade. Všetci by sme boli radi, aby vojna skončila, aby sa všetko vyriešilo rokovaniami a nemuseli sme viac vidieť hrôzostrašné obrazy, o ktorých sme si mysleli, že už sú minulosťou. Ale pokiaľ bude konflikt pokračovať, mali by sme vykonať všetko, čo je v našich silách, aby sme tým, ktorí sú vojnou ohrození, pomohli. Za náš úrad môžem povedať, že urobíme všetko, aby sme pomohli jednému utekajúcim Ukrajincom, ale aj občanom, ktorí im podávajú pomocnú ruku.

Verme všetci spoločne, že táto situácia potrvá čo najkratšie, nebude ešte viac eskalovať a všetci sa budeme môcť venovať štandardnej práci a povinnostiam ako v bežnom živote, ktorý sme poznali jednoducho pre pandémiou, ale aj pred vojnou v susednej krajine.
Michal Vlček

Vajnory dostali 85-tisíc eur na projekt vonkajšej ľadovej plochy

Text: redakcia; **Snímka:** archív

Jednou z mnohých vecí, ktorými sa Vajnory môžu pochváliť, je aj naša ľadová plocha. Sme jedinou mestskou časťou Bratislavy, ale aj obcou v širšom okolí, ktorá ju svojim obyvateľom ponúkla.

Vráťane menších prestávok je v prevádzke už 16 rokov. Toto dlhé obdobie sa podpísalo aj na jej technickom stave. Preto sme požiadali magistrát hlavného mesta o grant na spolufinancovanie novej ľadovej plochy. Dnes môžeme s potešením informovať, že zastupiteľstvo hlavného mesta včera rozhodlo o poskytnutí 85-tisíc eur na spolufinancovanie projektu. Dostali sme ho v rámci grantovej schémy na podporu športovej infraštruktúry.

Výhodou oproti súčasnej ploche bude jej celoročná prevádzka. Pre športové využitie bude obyvateľom Vajnory k dispozícii nielen v zime, ale aj počas celého roka. Už sa nebude musieť rozoberať, čo bolo finančne náročné a spôsobovalo aj rýchlejšie technické opotrebenie predovšetkým tzv. chladiacich trubiek, ktoré budú po novom pevne zapustené v podlahovej časti plochy. Plocha bude vhodná nielen na korčuľovanie alebo hokej, ale aj na iné druhy športov, ako sú napríklad florbal alebo hokejbal.

Hokejová plocha by mala vzniknúť v zadnej časti športového areálu Alviano, v priestore, ktorý mestská časť získala v novembri 2021

Ľadová plocha vo Vajnoroch

do dlhodobého prenájmu od Pozemkového spoločenstva Vajnory. V mieste hádzanárskeho ihriska, kde v zimných mesiacoch bola umiestnená súčasná ľadová plocha, má mestská časť Vajnory v pláne vybudovať multifunkčnú športovú halu. Celý areál Alviano prechádza postupnou revitalizáciou a v budúcnosti bude obyvateľom Vajnory poskytovať moderný priestor na športovanie. „Čaká nás ešte veľmi veľa práce, či už v schvaľovacom procese, alebo v realizácii. Veríme však, že týmto krokom sme sa posunuli opäť o kus vpred a všetci sa budeme sa môcť tešiť z novej športovej plochy“, uviedol starosta Michal Vlček.

Neviera ako začiatok viery

Text: Jozef Kováčik, farár
Snímka: archív

Ježiš Kristus. Zomrel za nás na kríži, ale tretieho dňa vstal z mŕtvych. Podľa Svätého Písma ho po vzkriesení videlo viac ako 500 ľudí. Medzi nimi aj jeden nenápadný, no pochybujúci apoštol. Tomáš.

„Tomáš, Tomáš, čo si to ty za apoštola? Tolko si bol s Ježišom a ešte žiadaš dotknúť sa jeho rán?“ Takto asi potichu rozmýšľali apoštol, keď Tomáš predniesol Ježišovi tú odvážnu prosbu. No mnohí z nich mu určite podvedome i fandili a nakoniec boli veľmi radi, že Tomáš za nich túto prosbu vyriekol. Pochybnosti svätého Tomáša nám priniesli pre vieru oveľa viac ako váhanie ostatných apoštolov, ktorí sa hrali na hrdinov.

Naša viera potrebuje znaky. Potrebujeme okrem milosti viery i niečo hmatateľné. Boh obdaril človeka rozumom, ale dal mu i zmysly a city. Teda plnosť človeka vôbec nie je len v tom, aby dosiahol rozumovú dokonalosť. Naplniť i citovú stránku patrí tiež k dokonalosti človeka. Našou úlohou je stať sa plnohodnotným človekom. Ani po smrti sa nestaneme anjeli. Staneme sa spasenými ľuďmi, ktorí v Bohu dosiahli svoju dokonalosť.

Častokrát za mnou prichádzajú ľudia a hovoria - mám pochybnosti vo viere. Bojujem, hľadám. Čo mám robiť? Pokračovať! Nenamýšľajme si, že náš život sa zrazu zmení na istotu. Viera nie je istota. Viera, to znamená žiť i so svojimi pochybnosťami. Žiť i svojimi otázkami, ktoré sú niekedy väčšie ako my sami.

Boží hrob vo Svätej zemi

Nebojme sa spolu so svätým Tomášom zapochybovať. Vyslovená pochybnosť je už začiatkom hľadania. Ak by sme mlčali ako ostatní apoštol, pri Tomášovi, mohlo by sa nám stať, že Ježiš by vystúpil na nebesia a my by sme sa ho ani nedotkli. Vyčítali by sme si to. Viera, to znamená kráčať ďalej napriek tomu, že nie všetko už vieme či prijímame. Viera je však zároveň tou silou, ktorá nám dovolí a umožní kráčať ďalej životom i vtedy, keď iní už stratili akúkoľvek nádej.

Prioritou Červeného kríža je zmierňovať utrpenie ľudí

Humanitárna pomoc MČ Bratislava-Vajnory a MS Slovenského Červeného kríža Bratislava-Vajnory pre utečencov z Ukrajiny na cudzineckej polícii vo Vajnoroch

Text: Ing. Emília Uhrinová, MPH predsedníčka MS SČK
Snímka: archív

Slovenský Červený kríž (SČK), územný spolok Bratislava - mesto ako zložka integrovaného záchranného systému pomáhal polícii a Hasičskému a záchrannému zboru MV SR pri registrácii utečencov z Ukrajiny na cudzineckej polícii vo Vajnoroch.

Skupina dobrovoľníkov s pánom starostom

Do humanitárnej pomoci s Územným spolkom SČK sa zapojil i Miestny spolok SČK vo Vajnoroch v úzkej spolupráci so starostom mestskej časti Bratislava-Vajnory Michalom Vlčekom a zástupkyňou starostu Soňou Molnárovou.

Mestská časť poskytla priestory kuchynky v dome kultúry, kde členky a dobrovoľníčky miestneho spolku SČK v zložení (S. Molnárová, D. Muchová, J. Grebečiová, M. Brucknerová, H. Paulenová, V. Vlčková, E. Uhrinová) denne pripravovali potravinové balíčky, celkovo bolo vydaných 1 160 balíčkov. Balíčky s jedlom a nápojmi boli poskytnuté utečencom na cudzineckej polícii (išlo predovšetkým o matky s deťmi).

Potraviny darovali: Kaufland, potraviny YEME, jabĺčka darovalo Poľnohospodárske družstvo Vajnory a koláče upiekli dobrovoľníčky z Čiernej Vody pod vedením D. Kovačovičovej.

Miestny úrad v rámci pomoci Ukrajine vyhlásil zbierku vybraných komodít, ktorá prebiehala v dome kultúry a na úrade mestskej časti. Vyzbierané komodity boli poskytnuté utečencom čakajúcim na registráciu na cudzineckej polícii. Okrem potravinovej pomoci zriadila mestská časť Vajnory vo vestibule cudzineckej polície detský kútik s farbičkami, maľovankami, aby sa deti zamestnali počas registrácie čakajúcich mamičiek.

Všetkým dobrovoľníkom a darcom patrí veľké poďakovanie!

Budme opatrní pri manipulácii s ohňom najmä v rizikových lokalitách

Text: redakcia
Snímka: archív

Na Veľkonočný pondelok 18. apríla došlo vo Vajnoroch v lokalite starého letiska k väčšiemu požiaru. Nahlásený bol popoludní o 16:30 h a bol viditeľný z veľkej diaľky. Stohy trávy začali horieť pravdepodobne z nebanlivosti. Boli privolaní hasiči z Hasičského a záchranného zboru.

Pomáhali aj dobrovoľní hasiči z mestských častí Ružinov, Podunajské Biskupice, Petržalka a Rača. Prítomný bol i starosta mestskej časti Vajnory Michal Vlček a pracovníci hospodárskej správy z miestneho úradu s ťaž-

kou technikou, ktorí zabezpečovali, aby bola tráva rozhrnutá a bezpečne uhasená.

O deviatej hodine večer bol požiar už úplne pod kontrolou, no dohorievajúce časti stohu trávy bolo možné vidieť až do ranných hodín nasledujúceho dňa.

Našťastie nebola zaznamenaná žiadna ujma na zdraví ľudí. Keďže s veľkou pravdepodobnosťou požiar vznikol z nebanlivosti, pri akejkoľvek manipulácii s ohňom musíme byť veľmi opatrní, a to najmä v rizikových lokalitách.

Preventívna kampaň Policajného zboru k novele zákona o cestnej premávke

Vodiči i cyklisti, zvýšte obozretnosť na cestách!

Od marca 2022 vstúpila do platnosti novela zákona o cestnej premávke, ktorá priniesla viaceré zmeny týkajúce sa najmä cyklistov.

Odbočovanie

Pred úpravou, ktorú priniesla posledná novela, sa cyklisti pri odbočovaní vľavo museli zaradiť vľavo a následne sa presunúť na pravý okraj vozovky. V súčasnosti už môžu cyklisti na odbočenie vľavo čakať uprostred svojho jazdného pruhu a zároveň môžu odbočiť aj z pravej strany aktuálneho pruhu.

Bočný odstup

Dôležitejšou zmenou je presná definícia spôsobu obiehania cyklistu a dodržiavanie bočného odstupu vodičom nasledovne:

- ▶ pri rýchlosti do 50 km/h má vodič pri predbiehaní cyklistu (rovnako aj vodiča malého motocykla alebo chodca) dodržať bočný odstup minimálne 1 m;
- ▶ pri rýchlosti nad 50 km/h je minimálna hranica odstupu 1,5 m.

Jazdiť za sebou alebo v „balíku“?

Cyklisti smú jazdiť len jednotlivo za sebou. To neplatí:

- ▶ pri jazde po cestičke pre cyklistov, na poľných alebo lesných cestách a v obytných zónach, keď môžu jazdiť cyklisti aj dvaja vedľa seba;
- ▶ rovnako môžu jazdiť takýmto spôsobom, maximálne dvaja cyklisti vedľa seba, ak pôjde o skupinu minimálne šiestich cyklistov.

Právo prednosti v jazde pre cyklistov

Ďalšou dôležitou zmenou je právo prednosti pri odbočovaní vpravo. Po novele zákona pribudla vodičom povinnosť pri odbočovaní vpravo dať prednosť cyklistom idúcim súbežne s cestou po cestičke pre cyklistov aj vtedy, ak je od cesty stavebne oddelená. Vodiči, buďte preto obozretní, keďže v niektorých prípadoch, a to najmä v miestach, kde skončí vyhradený pruh a následne pokračuje ako súčasť chodníka, môže byť situácia máťúca. Cestička pre cyklistov nemusí byť dobre viditeľná, a preto by mali byť predvídavejší a opatrnejší aj samotní cyklisti.

Vodiči motorových vozidiel musia dbať na dodržiavanie nových pravidiel. Ostrážitosť a opatrnosť si vyžaduje aj jazda cyklistov, pretože práve oni sú pri strete s vozidlom ohrozenejší.

ZVÝŠENÝ HLUK OD LIETADIEL NAD NAŠOU MESTSKOU ČASŤOU

Vedenie Letiska Milana Rastislava Štefánika oznámilo, že v období od 21. apríla do konca júna 2022 sa budú realizovať na bratislavskom letisku rekonštrukčné práce.

Z toho vyplýva, že všetky odlety a priletý budú realizované z hlavnej dráhy, ktorej smer je aj nad našou mestskou časťou. Je teda predpoklad, ako uviedla hovorkyňa letiska Mgr. Veronika Demovičová, PhD., že z tohto dôvodu zaznamenajú aj naši obyvatelia zvýšený počet preletov lietadiel z Letiska M. R. Štefánika, čo môže vyvolať sťažnosti na zvýšené množstvo hluku.

Architekti ukázali, ako vo Vajnoroch zatraktívnia ulicu Kataríny Brúderovej

Studňa v strede križovatky už nebude bariéra

Text: redakcia
Snímky: archív

Revitalizácia ulice K. Brúderovej vo Vajnoroch je dobrým príkladom ako pristupovať k úprave verejného priestoru v rezidenčných štvrtiach v okrajových častiach mesta. Architekti spolupracujúci s Metropolitným inštitútom Bratislavy dokončili architektonickú štúdiu, v ktorej ukázali, ako v ulici zvýšia bezpečnosť, vysadia novú zeleň a asfaltové plochy zmenia na zelené ostrovčeky s lavičkami. Aj tento projekt je súčasťou programu Živé miesta, ktorého cieľom je obnova zanedbaných verejných priestorov.

Celá ulica Kataríny Brúderovej v mestskej časti Vajnory prejde úpravou, ktorá zmení jej fungovanie k lepšiemu. Pre miestnych vznikne krajší a bezpečnejší verejný priestor, kde sa budú môcť deti hrať a dospelí stretávať. Návrh vypracovali architekti z ateliérov Átrium architekti, ARZ, Livinark a DOXA.

„Na ulici dnes chýba zeleň, tieň a dôvod na tomto mieste pobudnúť. V našom návrhu prinášame riešenie ako tento verejný priestor sceliť a zatraktívniť, aby v ňom rádi trávil čas všetky vekové kategórie. Prioritou zadania je bezpečnosť chodca, spomalenie automobilovej dopravy, vytvorenie jednoliateho bezbariérového verejného priestoru s hojdačkou a lavičkami pre miestnych,“ priblížil zámer na revitalizáciu ulice architekt Ondrej Jurčo z ateliéru DOXA.

Ulicu poznajú obyvatelia aj vďaka studni, ktorá sa nachádza v strede križovatky ulíc Za farou a Kataríny Brúderovej. Vodi-

Vizualizácia ulice Kataríny Brúderovej

či v týchto miestach musia spomaliť, keďže studňa vytvára na ceste bariéru. V blízkosti sú tiež voľné asfaltové plochy, ktoré sú počas leta prehriate a nevhodné na akékoľvek aktivity.

Budúca revitalizácia počíta s pretvorením časti ulice na pešiu zónu so zachovaním dopravnej obsluhy k domovom obyvateľov. Vďaka výsadbe stromov sa zvýši bezpečnosť pre chodcov aj cyklistov a okolo studne vznikne kvalitný verejný priestor pre stretávanie sa. Dôležitou zmenou bude aj nahradenie asfaltu zelenými ostrovčekmi s lavičkami, vďaka čomu sa zlepši pobytová funkcia.

Významnú úlohu zohrá v celom priestore nová zeleň vrátane alejovej výsadby stromov.

Tá nielenže oddelí vodičov od peších, ale zlepši aj mikroklimu celého územia. Architekti sa v návrhu venujú aj využitiu dažďovej vody a adaptácii prostredia na klimatickú zmenu. Okrem nových stromov, kríkov či trvaliek tu vznikne aj dažďová záhrada, ktorá prispieje k lepšiemu hospodáreniu s vodou.

„Momentálne sú spadnuté zrážky z veľkej spevnenej plochy spádované buď do príľahlej zelene, alebo kanalizáciou odvádzané preč z územia. To je dôvod, prečo voda nemá čas ovplyvniť lokálnu klímu,“ upozornil Jurčo.

Výber lokality pre projekt konzultoval MIB s mestskou časťou a hlavným mestom. Finálny výber vždy závisí od toho, či je pozemok v súkromnom alebo mestskom vlastníctve.

„Celý projekt je dobrou ukážkou spolupráce hlavného mesta, mestskej časti a architektov. Návrh na obnovu tejto ulice prináša úplne nový pohľad na využitie verejných priestorov v rezidenčných štvrtiach mimo centra. Stačí niekoľko zásahov a aj obyčajná ulica sa dokáže zmeniť na miesto, kde budú ľudia radi tráviť svoj voľný čas tak ako pri svojom dome so záhradou,“ dodal Marcel Dzurilla, riaditeľ Sekcie tvorby mestských priestorov na MIB-e.

Do konca tohto roka architekti dopytujú projektovú dokumentáciu a samotná realizácia sa začne najskôr na budúci rok. Predpokladaný rozpočet na revitalizáciu ulice je okolo 320 tisíc eur bez DPH, financie budú pochádzať z rozpočtu hlavného mesta.

Rekonštrukcia ulice Kataríny Brúderovej je súčasťou Programu obnovy verejných priestorov Živé miesta, ktorého cieľom je modernizácia a skvalitňovanie dlhodobozanedbaných verejných priestorov v Bratislave.

Aktuálny stav

Čo na to starosta?

Snímka: archív

► **Začiatkom tohto roka vznikol problém s parkovaním na chodníkoch po prijatí tzv. chodníkovej novely. Aký je súčasný právny stav a ako to plánujete vo Vajnoroch riešiť do budúcnosti?**

Motorové vozidlá budú môcť parkovať na chodníku podľa starých predpisov až do konca septembra 2023. Vyplýva to z novely zákona o cestnej premávke, ktorú schválila Národná rada SR. Vďaka schválenej zmene získajú mestá a obce čas na vyriešenie nedostatku parkovacích miest, ktorý pôvodný návrh spôsobil.

Od 1. marca 2022 totiž došlo k zániku možnosti pre vybrané motorové vozidlá parkovať na chodníku priľahlom k ceste pri zachovaní voľného priestoru 1,5 metra, čo spôsobilo samosprávam a občanom mnohé komplikácie.

Novelou sa upravila aj najvyššia hmotnosť vozidla, ktoré môže stáť na chodníku pri dodržaní ostatných pravidiel, a to z 3 500 kg na 2 800 kg. Chodníky sú projektované zhruba na takúto nosnosť a týmto spôsobom sa vylúčia veľké dodávky.

Schválenou novelou zároveň zanikne aj priestupok za parkovanie na chodníku pri dodržaní ostatných pravidiel, ku ktorému došlo v tomto medziobdobí. Napríklad ak niekto od 1. marca dostal pokutu za to, že zaparkoval na chodníku (pri dodržaní všetkých ostatných predpisov a neporušil žiadny iný paragraf zákona o cestnej premávke) a nezaplátil pokutu na mieste, tak účinnosťou zákona sa správne konanie o priestupku zastavilo.

Mestská časť Bratislava-Vajnory začala s prípravami reagujúcimi na zmeny hneď ako bola pôvodná novela schválená. Realizujeme pasport nevyznačených parkovacích štátí, o ktoré v dôsledku novely zanikli. V príprave sú variantné riešenia parkovania v najexponovanejších lokalitách, a to buď vyznačením parkovacích miest tam, kde to technické normy umožnia, alebo zjednosmernením ulíc s následným vytvorením nových parkovacích miest.

► **Ovplyvnia nejaké rastúce ceny energií, materiálov aj ďalších surovín investičné aktivity vo Vajnoroch?**

Faktom je, že uplynulé mesiace ceny rôznych surovín raketovo rastú a, bohužiaľ, v tomto smere nevyzerá ani najbližšia budúcnosť ružovo. Samozrejme sa to do-

Starosta MČ Vajnory M. Vlček

tkne všetkých, od úrovne štátu až po obce a mestá. Musím však povedať, že našťastie naše investičné aktivity v mestskej časti nie sú veľmi obmedzené. Rastúce ceny, pravdaže, mnoho vecí komplikujú, ale napriek tomu napredujú a vykonávajú sa buď v predpokladanom časovom limite alebo len s miernym sklzom.

Ten sa týka aj rekonštrukcie ľudového domu, ktorý v tejto chvíli ešte nie je otvorený, ale je predpoklad, že bude dokončený po lete. Napreduje aj prístavba základnej školy Kataríny Brúderovej, kde sme z eurofondov získali takmer tri milióny eur a ide o jednu z najväčších investícií v rámci mestskej časti. Výstavba prebieha, pripravujú sa nové triedy, odborné učebne, aj nové miesta na športovanie. Ďalšie investície sú naplánované. Bude pokračovať aj rekonštrukcia Parku pod lipami.

Ekonomická situácia vo svete nie je jednoduchá. Nie sme jediní, kto to má ťažké, ale robíme, nefňukáme a môžeme ubezpečiť občanov, že ideme ďalej.

► **Uplynulé dva roky pandémie znamenali aj obmedzenie fungovania miestneho úradu. Bude v súvislosti s postupným rušením takmer všetkých obmedzení úrad znova otvorený pre verejnosť v klasickom režime?**

Vzhľadom na pandémiu koronavírusu neboli posledné dva roky jednoduché ani na našom úrade. V dôsledku vládnych nariadení sme fungovali v obmedzenom režime, istú dobu zamestnanci museli pracovať z domu. Pevne verím, že to najhoršie, čo sa týka pandémie, máme už za sebou. Postupne sa

uvoľňujú všetky opatrenia, ktoré obmedzovali náš spoločenský aj pracovný život.

Aj miestny úrad sa postupne vráti k normálnemu režimu. K normálnemu fungovaniu sa vráti stavebné či ekonomické oddelenie, ale aj matrika a taktiež ohlasovňa pobytu. Sme tu pre Vajnorákov, dvere sú otvorené a radi privítame akékoľvek návrhy a podnety.

V prípade otázok kontaktujte:
starosta@vajnory.sk

JUBILANTKA SENIOR KLUBU VAJNORY

Beata Viteková,
70 rokov
19. 4. 1952

Srdečne blahoželáme.

Ako ďalej vo vajnorských vinohradoch? (2)

Text: Václav Fekete
Snímka: ÚP Bratislavy 2007

V tomto článku sa chcem venovať našim vinohradom z pohľadu súčasných aktivít, týkajúcich sa celej severnej časti nášho katastra.

V zmysle územného plánu sa tu nachádza Vajnorská hora a pod ňou rozsiahla plocha vinohradov. Približne 99 % plochy patrí obyvateľom Vajnora a ich potomkom. Čo sa týka hory, je spravovaná prostredníctvom Pozemkového spoločenstva Vajnory. V severozápadnej časti je tiež oficiálna chatová oblasť (viď snímka). Pretekajú tu dva hlavné toky – Vajnorský potok a Struha. V súčasnosti prebiehajú činnosti magistrátu, resp. jeho organizácie MIB – Metropolitný inštitút Bratislavy, sekcia územného plánovania:

1. Územná analýza záhradkárskeho a chatových osád, ako podklad pre aktualizáciu Generelu záhradkárskeho a chatových osád z roku 1998
2. Územný generel vodných tokov a protipovodňovej ochrany mesta Bratislava
3. Urbanistická štúdia viníc na území hlavného mesta SR Bratislavy.

Úlohou analýzy a následného **Generelu záhradkárskeho a chatových osád** je zdokumentovať súčasný stav a stanoviť zása-

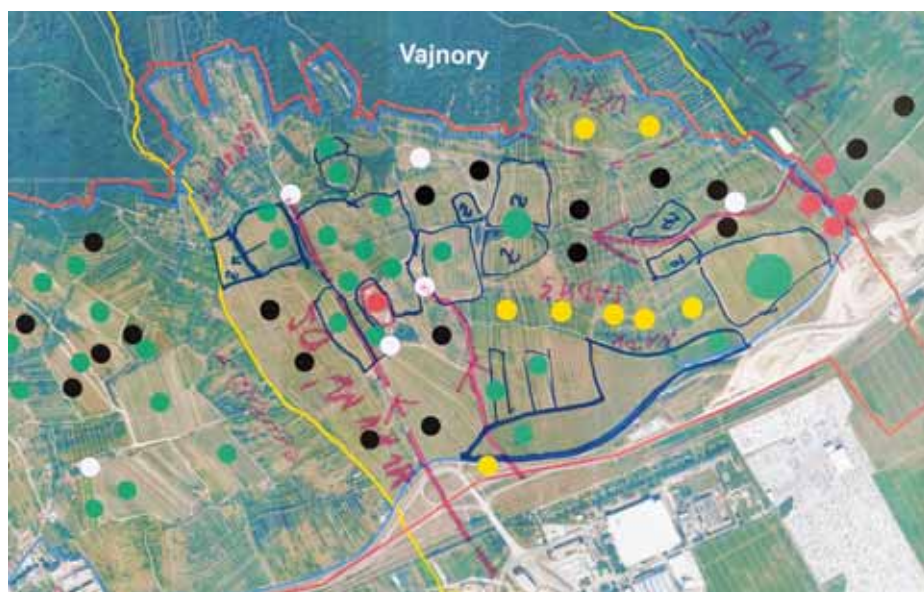
Moderátrky, zástupcovia Rače a Vajnory pracujú s mapou

dy pre výstavbu v území. Povoľovanie je vykonávané bez platnej vyhlášky. Pôvodne sa jednalo o chatky do 16 m², neskôr do 25 m². Napr. v ČR už pri chatách do 40 m² bežia stavebné povolenia hľadko. Cieľom bude spodrobiť územia v ÚP Bratislavy vo funkcii 1203. Dôležitým kritériom zásad budú práve limity zastavanej plochy. Pokiaľ budeme chcieť mať chatovú oblasť aj v inej časti Vajnora, mali by sme materiál priebežne pripomienkovať. Časť chatovej

oblasti Vajnoračkov spadá aj pod kataster Rače. Súbežne s touto aktivitou boli vyzvaní vlastníci jestvujúcich chát (aj tzv. čierne stavby?), aby si dali do poriadku stavebné povolenia, lebo v zmysle stavebného zákona môžu byť stavby zbúrané. Verím, že MÚ Vajnory bude v tejto činnosti nielen strážcom zákona, ale aj významným pomocníkom občanom pri prípadnej dodatočnej legalizácii stavieb.

Územný generel vodných tokov a protipovodňovej ochrany – jeho náplň je daná už názvom. Samozrejme sú stanovené smery dosiahnutia cieľov. Podľa zdokumentovania stavu je správcom Vajnorského potoka SVP, š. p. a Struhu Hydromelióracie š. p. Tieto organizácie by sa mali starať o kvalitný stav tokov tak, aby slúžili ekológii a plnili protipovodňovú ochranu. V tejto oblasti je čo zlepšovať!

Urbanistická štúdia viníc na území hlavného mesta SR Bratislavy. Nemôžem nespomenúť, že vo februári 2020 členovia nášho VSV – Vinohradníckeho spolku Vajnory inicializovali verejnú diskusiu na tému záchranu viníc za účasti primátora Bratislavy Valla a ďalších predstaviteľov magistrátu a Vajnora. Zdalo sa, že neúspešne. Dnes vieme, že nakoniec na magistráte prišli na to, že sú majiteľom 8 ha viníc v nie najlepšom stave. V novembri 2021 sa im po-

darilo prenajať menšie plochy. Druhé kolo možnosti prenájmu v katastri Rače v súčasnosti beží. Záujemcovia sa môžu prihlásiť do súťaže. Súčasne sa MIB a magistrát pustili aj do štúdie viníc (kód 1202) na celom území Bratislavy. V súčasnosti sa spracúva návrh zadania. Na jeho prerokovaní v marci sa zúčastnilo 5 osôb z Vajnora – po jednom zástupcovi z našich vinohradníckych spolkov, jeden samostatný vinohradník a dve pracovníčky z MÚ Vajnory. Podrobnosti možno nájsť na internete. Samostatné skupiny riešili vinice lokalizované v katastrálnom území mestských častí Devín, Nové Mesto, Rača a Vajnory. Mňa osobne dosť prekvapil bod, kde sme určovali, ktoré časti viníc sú najcennejšie, ktoré treba revitalizovať a ktorým možno hľadať iné poľnohospodárske využitie. Keďže som sa úplne nestotožnil s našim výsledkom, za-

slal som spracovateľom ďalšie spresňujúce podklady. Treba ešte spomenúť, že časť viníc a záhradkárske osady leží v katastri Rače. Osady zrejme ostanú, územný plán zóny Táborky – Huštekle, kde je obstarávateľom MČ Bratislava-Rača je v stave rozpracovanosti.

Štúdia viníc bude spracovaná v dvoch variantoch. Prvý by mal prehodnocovať územia určené v ÚPN na zastavanie. My v platnom ÚP katastra Vajnora takéto lokality v záujmovom území nemáme, takže pre nás bude zaujímavý druhý variant. Citujem priamo zo štúdie: „Navrhnuť nové plochy s možnosťou umiestnenia vhodných foriem zástavby viažucich sa predovšetkým na vinohradníctvo a vinárstvo, príp. turizmus a mäkké formy rekreácie s cieľom vytvoriť zázemie pre hlavné funkčné využíva-

nie a priestorové usporiadanie riešeného územia – lokalizáciu nových plôch overovať najmä v nástupných priestoroch a vo väzbe na urbanizované územie“.

Tešíme sa, že bude spracovaná moderná štúdia. Osobne mi prekáža, že medzi účastníkmi prerokovania nie sú zatiaľ zaradení majitelia viníc, ani osoby, ktoré majú vinice v prenájme, hoci v harmonograme prerokovania sa s ich účasťou počíta. Výsledná verzia štúdie by mala byť spracovaná a odsúhlasená asi do jedného roka. Zatiaľ sa ne diskutovalo o tom, či toto úsilie prinesie aj konkrétne financie a aktivity na záchranu riešeného územia. Dovtedy treba pokračovať v „naštartovaných“ pracovných aktivitách. Takže opäť si vyhráme si rukávy!

Lésola, lésola, Kvjetňi ňedzela

Text: Gabriela Zemanová, predsedníčka občianskeho združenia Podobenka z Vajnora; **Snímka:** archív

Vajnory boli a sú v povedomí širšej verejnosti zapísané ako obec, kde sa kontinuálne dodržiavajú tradície zdedené od našich predkov. Inak tomu nie je ani v období Veľkej noci, ktorá patrí celkom určite k najkrajším sviatkom v roku. Tak ako po minulé roky, napriek dvojročnej prestávke, sme aj v tomto roku s podporou mestskej časti Bratislava-Vajnory pripravili v Dome kultúry Vajnory na Kvetnú nedeľu 10. apríla kultúrno-spoločenské podujatie s názvom Lésola, lésola, Kvjetňi ňedzela.

Príjemnú atmosféru už pri vstupe vytvárala výstava zbierky pohľadníc Veľká noc a jarné obrázky. Súčasťou podujatia bola prezentácia obrazov vajnorských umelkýň Kristíny Rožňovcovej, Viery Slezákovej a Eriky Surányiovej Berenčiovej s motívom Vajnorského ornamentu, ktorý je od roku 2016 zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Pred vstupom do veľkej sály si záujemci mohli vlastnoručne vyrobiť tradičnou bavlnkovou technikou veľkonočnú kraslicu.

Pre návštevníkov podujatia sme pripravili kultúrny program, v ktorom sa predstavil náš Detský folklórny súbor Podobenka z Vajnora pod vedením Gabriely Zemanovej s pásmom zvykov víťania jari. Ako je na Kvetnú nedeľu vo Vajnoroch zvykom, deti vyniesli kiselicu, ktorá symbolizuje zimu a smrť a priniesli lésolu – symbol nového života a dlho očakávaného leta. Symbolom jari a nového života je aj vajíčko, ktoré v predveľkonočnom čase vedľa žien pretvorí do podoby malého umeleckého diela. O tom sme sa mohli všetci presvedčiť na predajnej výstave nazvanej „Veľkonočná krása“. Tento rok sa na nej predstavili nielen vajnorské umelkyne, ktoré zdobia kraslice tradičnými „domácimi“ technikami (kaučím, bavlnkou) a ornamentom, ale opäť sme pozvali aj umelkyne, ktoré používajú techniky vo Vajnoroch nie celkom tradičné – kraslice zdobia technikou quilting, stužkami, korálkami, drôtom, horúcim voskom, perforovaním, či vyškrabávaním, slamou alebo čipkou. Návštevníci mali tiež možnosť kúpiť si diela a výrobky vajnorských ľudových umelkýň, ľudové hračky a maňušky, paličkované čipky, či jarné kvetinové aranžmány.

Počas premietania starých filmových dokumentov o Vajnoroch s tematikou Veľkej noci sme si mnohí zaspomínali na svoje mladšie časy ako aj na svojich už nežijúcich príbuzných a známych. Príjemnú atmosféru podujatia dotvorila čipkárka Jarmila Rybánska – majsterka ľudovej umeleckej výroby výstavou Vajnorový vtáčik.

„Môže sa miestami zdať, že zvyky a tradície Veľkej noci sa postupne vytrácajú, to však rozhodne neplatí o Vajnoroch. Naopak. Dnes sme sa mohli presvedčiť ako sa Vajnory a členovia našich spolkov pripravujú na Veľkú noc a čo je dôležité, aktívne zapájajú a učia tradíciám aj mladšie generácie a deti z Vajnora“, pripomenul starosta mestskej časti Michal Vlček. Vyjadril tiež potešenie, že po dvoch rokoch izolácie z dôvodu pandémie sme sa opäť mohli všetci stretnúť, porozprávať a opäť inak ako z videohovorov či zoom-ov si pozrieť vystúpenia a program, ktorý pripravili členovia občianskeho združenia Podobenka z Vajnora.

Veľké poďakovanie patrí všetkým, ktorí nám pomohli toto podujatie zorganizovať, ale najmä tým, ktorí sa ho zúčastnili, a verím, že sa v tomto predveľkonočnom čase budeme stretávať už každoročne.

Hovoríme s organárom Vladimírom Gazdíkom, reštaurátorom vajnorského organa

Vdýchol mu nový život

Text: Stanislav Bachleda
Snímky: Stanislav Bachleda, Vladimír Gazdík

V obsahu viacerých čísel Vajnorských noviniek v rokoch 2020 – 21 sme priniesli niekoľko pokračovaní o priebehu reštaurovania vajnorského chrámového organa. Autorom článkov je renomovaný odborník na stavby a rôzne formy opráv kráľovského nástroja – pán Vladimír Gazdík. Patrí medzi významných predstaviteľov tejto zriedkavej, no o to zaujímavejšej profesie. Preto by sme ho na stránkach našich noviniek radi predstavili aj v neformálnom rozhovore, v ktorom nám prezradil niekoľko menej známych okolností súvisiacich s prácou na historických organoch, najmä na tom našom, vajnorskom.

› Môžeme vajnorský organ považovať za historický nástroj?

Áno, tunajší organ patrí do kategórie historických nástrojov nielen tým, že jeho vek presahuje sto rokov, ale i preto, že tieto kritériá spĺňa svojím charakterom – výtvarným, technickým i hudobným.

› Kedy a v akom stave sa musí takýto nástroj nachádzať, aby bolo treba pristúpiť k jeho, možno povedať, generálnej oprave?

Prvý impulz na opravu organa prichádza zvyčajne od organistu, ktorý ho dôvernejšie

Prospekt vajnorského organa.

pozná, ale môže to byť aj niekto iný, kto síce na ňom často nehrá, ale vie posúdiť momentálny stav. Zvyčajným nedostatkom je ťažký chod klávesov či pedálov, je zjavný zhoršený alebo zlý celkový technický stav, chýbajú alebo sú pokazené niektoré súčasti, ako píšťaly, mechy a podobne. Ja sa zaoberám najmä historickými nástrojmi, takže vidím, že ak sa niekto pustí do generálnej opravy, zvyčajne to býva pre už uvedené príčiny alebo predchádzajúci organár nevhodne pridal či ubral z pôvodného zámeru staviteľa. Sú, pravdaže, zásahy, ktoré možno považovať za prínos, ale sú aj také, ktoré organ poškodí technicky, vizuálne alebo hudobne a takéto zásahy nástroj degradujú.

Možno je to profesionálna deformácia, ale ja si na mnohých nástrojoch všimám možnosť, ako by sa dali vylepšiť. Pri zásahu do historického nástroja sa treba vrátiť k pôvodnej myšlienke, k úmyslu jeho staviteľa. Z opravy by malo vzniknúť ucelené dielo, ktoré nielen pekne vyzerá, ale najmä sa na ňom dobre hrá.

› Súčasní organári disponujú nielen moderným zmyslaním, prístupom, ale aj odlišnými technickými postupmi a prostriedkami. Prikláňate sa k ich využívaniu alebo preferujete dobové postupy vzniku nástroja?

Neuzatváram sa pred modernými postupmi, ale používam aj tie tradičné. Každý nástroj si

vyžaduje osobitný prístup. Staval som nové nástroje, opravoval som historické i novšie, takže môžem povedať, že mám komplexný náhľad na túto problematiku. Nie som proti modernizovaniu historických organov, ale musí to byť urobené citlivo, aby to nebol zásah do niektorého zo spomínaných troch kritérií. Na Slovensku máme zväčša menšie historické organy. Ak v takomto nástroji niečo vymeníte, pomerne zásadne ho ovplyvníte. Otvorený som každej myšlienke, ale pri jej realizácii sa nesmie narušiť charakter pôvodného historického nástroja.

› Ako sa dá charakterizovať oprava, rekonštrukcia, reštaurovanie?

Pridal by som ešte jednu kategóriu, a to údržbu. Pri nej sa toho veľa nemení – vyčistí sa nástroj, odstránia sa menšie poruchy, naladí sa. Oprava, aj generálna, už zahŕňa výmenu poškodených vecí za nové. Oproti tomu pri reštaurovaní je snaha zachovať čo najviac pôvodných častí, i keď sú poškodené. Vhodnými postupmi sa dá poškodená časť upraviť tak, aby sa dala používať a nemusela sa nahradiť novou. Pri rekonštrukcii ide o náhradu chýbajúcich súčastí podľa vhodného historického vzoru. Ja sa pri reštaurovaní snažím zachovať všetko, čo sa zachovať dá. Napríklad drevo na píšťalách napadnuté červotočom je možné vhodnými prostriedkami spevniť tak, aby píšťala opäť hrala. Je to síce časovo náročný proces, ale dôležitý

aj pre zachovanie historického spoločenského povedomia vzhľadom na to, že organ je produktom príslušnej doby, spoločenského procesu a zdrojom poznania. Ak sa aj podarí postaviť presnú kópiu historického organu, nikdy nebude hrať tak ako originál. Navyše, kópia historického nástroja nám z minulosti pôvodného nástroja neprezradí takmer nič.

› Čo bolo podnetom pre reštaurovanie tunajšieho chrámového organu?

Už počas jeho rozoberania bolo zrejmé, že všetky problematické súčasti, aj keď nie sú staré, spolu nekorešponujú, nie sú kompatibilné. Organ má za sebou dve významnejšie prestavby – okolo roku 1900 a v roku 1975, kedy bol pridaný druhý manuál. Z hľadiska mechanického bol už vo veľmi zlom stave. Organisti už nedokázali hrať bez veľkej námahy. Na klávesy bolo treba vyvinúť trojnásobne väčší tlak, ako je bežné. V zlom stave sa nachádzala aj skriňa. Bol to stav, ktorý si isto všimli už aj laici.

› Aký starý je tento nástroj?

Najstaršie časti tohto organu pochádzajú pravdepodobne z prvej polovice 19. storočia, aj keď o jeho nadobudnutí nemáme dostupné historické dokumenty. Podľa druhu papiera naglejeného vo vzdušnici mohol organ vzniknúť najskôr roku 1807.

› Nepoznáme teda autora, staviteľa tohto nástroja, ani jeho pôvod či miesto vzniku?

Nie. Na začiatku 19. storočia mal organ jeden manuál s ôsmimi a pedál s dvoma registrami. Z pôvodných píšťal sa zachovalo päť registrov s drevenými píšťalami. Z kovových píšťal sa zachoval iba jeden register, ostatné píšťaly sú zmesou z rokov 1900 a 1975, kedy pridali aj druhý manuál. Mojou úlohou i zámerom bolo dopátrať sa k čo najstaršej podobe nástroja, aj keď ju už asi ťažko odhalíme, lebo ani časť organovej skrine nie je pôvodná. Jej spodná časť je novšia, pravdepodobne z roku 1900. Zistiť odkiaľ tento organ pochádza je úloha pre archivárov.

› Je to veľká záhada, prečo nie je známe, kedy sa ocitol organ v tomto chráme?

Nie je to záhada. Existuje iba časť archívnych záznamov, v ktorých sa však tieto údaje nenachádzajú. Pred týmto organom tu bol v polovici 18. storočia malý šesťregistrový organ, pozitív.

› Predsa však, ako by ste tento nástroj charakterizovali, a dá sa podľa jeho vlastností aspoň približne regionálne lokalizovať?

Zložením registrov, tzv. dispozíciou, je podobný organom stavaným v tomto období na našom území. Zaujímavý je vzhľad skrine, ktorá pripomína tvorbu významného baro-

kového nemeckého organára Gottfrieda Silbermanna (1683 – 1753). Jednotlivé časti v organe majú vysokú hodnotu a nie je neobvyklé, že organár použije pri stavbe nového nástroja aj staršie, vhodne upravené diely. To sa udialo aj vo vajnorskom organe.

› Z akého materiálu sú píšťaly v tomto organe a koľko ich je spolu?

V pôvodnom organe bolo 602 píšťal, z toho sa zachovalo 76 kovových a 186 drevených. Chýbajúce nepôvodné kovové píšťaly boli pozbierané z rôznych organov. Nepôvodné píšťaly v prednej časti organovej skrine (tzv. prospekt) boli z pozinkovaného plechu nastriekaného striebornou farbou. V štyroch menších poliach prospektu sa zachovali aj staré píšťaly, dve spodné polia sú funkčné, dve horné polia sú drevené atrapy potiahnuté fóliou z organového kovu. Organovým kovom sa nazýva zliatina cínu a olova a malého množstva iného kovového prvku, ktorý ďalej ovplyvňuje jej vlastnosti. Cín je kov s vysokou odolnosťou voči korózii, oproti iným kovom sa výborne a pomerne jednoducho spracováva a dá sa leštiť. V organárstve sa osvedčil aj kvôli dobrému vplyvu na zvuk píšťal. Vyšší obsah cínu v zliatine robí tón tvrdším, viac olova mäkkším. Pre predné prospektové píšťaly sa používa zliatina s vysokým obsahom cínu (75 – 90 %), vnútorné kovové v starých organoch majú obsah cínu nižší. Tak to je aj v tomto organe, kde bol nameraný obsah cínu 70 – 75 % pri prospektových píšťalách a výrazne nižší obsah cínu 30 – 50 % pri zachovaných vnútorných kovových píšťalách. Nové prospektové píšťaly majú obsah cínu 75 %.

› Aké drevo sa používalo drevené píšťaly?

Stavitelia vychádzali väčšinou z miestnych zdrojov. Na stavbu píšťal sa výborne ho-

dilo najmä smrekové drevo, ktorého bolo veľa a malo výborné rezonančné vlastnosti. Na menšie časti píšťal, dôležité pre tvorbu tónu, sa používalo tvrdšie drevo, najmä buk, dub, ovocné stromy, ale aj lipa.

› Koľko je úplne nových píšťal v tomto organe?

Všetky píšťaly z pôvodného organu ostali. Nových bude 340 kovových píšťal.

› Zmenila sa zvuková stránka tohto nástroja po tejto rekonštrukcii?

Ešte nie, ale po jej ukončení sa zmení.

› Zistia veriaci, ktorí chodia do tohto chrámu, že sa na zvuku organa niečo zmenilo?

Budem rád, ak si krajší zvuk organa všimne čo najviac poslucháčov. Zmenu zaregistrujú hlavne organisti hrajúci často na tomto nástroji alebo skúsení interpreti, ktorí zistia, že sa na ňom hrá ľahšie, komfortnejšie.

› Koľko registrov bude mať nástroj po ukončení rekonštrukcie?

Prvý manuál má osem plus dva pedálové, druhý má päť registrov.

› Možno povedať, že Vaša predstava o výslednom tvare sa naplní?

Moja predstava na začiatku rekonštrukcie bola trochu odlišná. Vplyvom nových zistení počas reštaurovania som ju mierne upravil až do podoby, ktorá teraz vzniká.

Čas venovaný rekonštrukcii a reštaurovaniu organu vajnorského chrámu Sedembolestnej Panny Márie sa blíži k svojmu záveru. Majster Gazdík ho postupne kompletizuje, aby sa, keď ho nanovo postaví na chrámový chórus, zaskvel v plnej kráse zvukovej i technickej.

O včielkach, včelároch a čo s tým súvisí, rozpráva docent Peter Drábik (2)

V marci bol koniec oddychu, vybrali sme sa ku včielkam

Text a snímky: Peter Drábik

Opäť sa mi žiada začať trochu negatívne. Tak si povzdychnem, že ani jar už nie je taká ako bývala. My včelári to vnímame oveľa citlivejšie. Práve začiatok prebúdzania sa prírody je pre včelstvá kľúčový. Tak ako štartuje príroda v rozkvet, štartujú naše včelstvá.

Marec bol mesiacom zlomu. Príroda aj počasie sa lámali zo zimných na jarné. V dvoch tretinách mesiaca marec sa začala astronomická jar. Na príchod teplého počasia reagujú včielky intenzívnymi preletmi. Nosia peľ i nektár (peľujú liesky, snežienky...). V závislosti od stavu zásob po zime včielky môžeme prikrmiť. Ideálny stav však je, keď prezimujú s dostatkom zásob a z prvých jarných kvetov si ich začnú postupne dopĺňať. To je však ideál... Môže však prísť aj to, čoho sme svedkami i tento rok, že nastanú prudké výkyvy teplôt. Začiatok marca je pomerne teplý, v noci nemrzne. Príde však koniec marca a začiatok apríla a teploty náhle poklesnú k bodu mrazu, sneží, prší, fúka vietor, v noci mrzne. Ako zo zlého sna. Preto v prvej prehliadke, ktorú robíme za teploty nad 15 stupňov, je vhodné sa v úloch veľmi nešpárať. Skontrolujeme silu včelstva, plod, resp. vajíčka, aby sme sa uistili, že máme matku, stav zásob, prípadne podozrivé znaky ochorenia a zatvárame. Ja ponechávam ešte vrchnú uteplivku. Skúsený včelár presne vie, čo má robiť, a ten menej skúsený môže ešte čo to doštudovať, kým nepríde tá pravá jar. Čo ale urobiť musíme, je skontrolovať spád klieštika. Zasúvame teda podložky na monitoring. Pokiaľ indikujeme 4+ kusy samičiek klieštika liečime okamžite. Osobne praktizujem ošetrovanie ekopolom. Intenzita a rozsah prác počas marca je závislá od počasia. Niekedy máme marec už ako apríl a vo včelnici sa nevieme zastaviť, inokedy je marec zimný mesiac so všetkým,

čo k tomu patrí, a vtedy budme zdržanliví a opatrní. Menej je niekedy viac.

To sa však už o apríli povedať nedá. Vtedy včelár už „maká“ na plné obrátky. Dá sa povedať, že sa láme chlieb. Bude sezóna úspešná? Robíme dôkladné prehliadky, obmieňame podľa potreby dielo, postupne rozširujeme, ak máme zúžené rodinky, aby sme predišli rojovej nálade. Ak máme silné včelstvo s dobre kladúcou matkou, môžeme pripraviť prvý odloženec. V závislosti od techniky včelárenia, pristupujeme k rozširovanie či preskupeniu nastavkov alebo dopĺňaniu súší. V závislosti od geografickej polohy a nadmorskej výšky sa pripravujeme na repku, ak ju máme v dosahu. Čoskoro príde agát! Snažíme sa posilňovať slabšie rodiny pridávaním plodových rámkov zo silných rodín. Apríl je mesiac skúšky. Preverí pripravenosť včelára. Tých úkonov, ktoré je potrebné urobiť, je v skutku mnoho. Naším cieľom nie je písať príručku včelára (tie už má mať včelár naštudované), ale možno začiatočníkovi alebo laickej verejnosti priblížiť, aké ná-

ročné je včelárenie, no radosť z neho je nekonečná.

Pokračujeme v seriáli o včelích produktoch. Dnes si predstavíme propolis. Propolis aj iné včelie produkty sú určené v prvom rade včielkam. Včielky si propolisom utesňujú štrbiny v úli. Zdrojom propolisu sú živice a silice, ktoré podobne ako peľ prinášajú včielky do úľa. Pokiaľ sa včelár rozhodne propolis odobrať, má viacero možností. Buď ho bude stierať z horných obvodových lemov nastavku, alebo z rámkov, no môže využiť aj mriežku na získavanie propolisu, ktorú kladie na rámiky zvrchu. S propolisom sa dobre pracuje, keď je schladený, prípadne zmrazený. Pri vyšších teplotách je lepivý a nie je ho možné strúhať či drobiť.

Propolis má na ľudský organizmus priaznivé účinky. Vo všeobecnosti pôsobí na imunitný systém a má silné antibakteriálne a antibiotické účinky. Pre vnútorné použitie pripravujeme rôzne tinktúry na báze vody alebo alkoholu. Následne aplikujeme

poterom alebo v spreji. Asi každý z nás sa už stretol s propolisom pri liečení poškodenia sliznice v ústach, pri aftách, oparoch či paradentóze a bolestiach zubov. Veľmi účinný je pri ochoreniach horných dýchacích ciest, angínach. Vtedy pridávame propolisovú tinktúru do vlašného čaju, medu, striekame do hrdla či inhalujeme. U detí podávame tinktúru na báze vodného roztoku. Výborný je med s propolisom. Roz-

siahle uplatnenie propolisu je aj pri vonkajšom použití. Odrveniny, opuchy, hemoroidy, bradavice, zápaly ženských pohlavných orgánov, akné a mnohé iné sú účinne liečené prípravkami na báze propolisu. Pozor! Nie všetky ochorenia liečime doma pripravovanými liečivami. V mnohých prípadoch je potrebné používať certifikované výrobky a liečivá a tiež konzultovať ich aplikáciu s lekárom. Pokiaľ máme skúsenosti s lieč-

bou propolisom a jej pozitívnymi účinkami, môžeme si doma pripraviť tinktúry, masť, balzamy, sprchové odvary, šampóny a iné „špecialitky“. Treba si opäť sadnúť k internetu a v relevantných diskusiách nájsť recepty na to pravé pre vašu rodinku. Radosť z doma pripraveného prírodného liečiva bude určite veľká. Veľa krásnych jarných dní, milí Vajnoráci!

Vysoké ocenenie vajnorského lipového medu

Text a snímky: Peter Drábik

Koncom uplynulého roku získali Vajnory ojedinelé ocenenie za svoje aktivity v oblasti rozvíjania kvality životného prostredia. Renomované Laboratórium apidológie a apiterapie Ústavu molekulárnej biológie Slovenskej akadémie vied vykonalo laboratórnu analýzu vajnorského lipového medu z tunajšej včelnice a udelilo mu známku kvality Gold 4.5 MIC s konštatovaním, že testovaný med má najvyšší antibakteriálny potenciál. Prinášame originál dokumentu Medového laboratória i charakteristiku medu našim spolupracovníkom Doc. Ing. Petrom Drábikom

PÁR SLOV K HODNOTENIU VAJNORSKÉHO MEDU

Med je bezpochyby úžasný produkt pre zdravie človeka. O jeho vlastnostiach už bolo popísané veľa a liečivé účinky medu sú potvrdené vo viacerých oblastiach použitia. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že med je výnimočný najmä svojimi antibakte-

riálnymi účinkami. Osmotický účinok medu vytvára nepriaznivé prostredie pre baktérie. Dá sa povedať, že v mede žiadne baktérie neprežijú. Antibakteriálnu aktivitu medu je možné merať. Na Slovensku máme významné pracovisko v Slovenskej akadémii vied, ktoré vedie Ing. Juraj Majtán, DrSc. Pod jeho vedením vykonáva medové laboratórium hodnotenie kvality medu s ohľadom na jeho antibakteriálny účinok.

Každý včelár si môže v tomto laboratóriu dať med otestovať. Podľa intenzity antibakteriálneho účinku med získava konkrétnu medailu (od bielej, bronzovej, striebornej až po zlatú). Vo svete je známy manukový med. Ten je označený za najkvalitnejší med najmä z pohľadu antibakteriálnych účinkov. Jeho výnimočnosť je aj v tom, že obsahuje špecifickú látku (metylglyoxal (MGO)). Môžeme povedať že med, ktorý získal zlatú medailu, je takmer porovnateľný s medom manukovým. Avšak ani ostatné medy od slovenských včelárov v ničom nezaostávajú. V prípade merania je to skôr vedecký prístup. Rozbor medu pre včelára prináša zaujímavé informácie, ktoré môže pri svojej praxi využiť. Právny med od poctivého včelára je v každom prípade jedinečným zdrojom zdravia.

Laboratórium apidológie a apiterapie
Odkladenie mikrobiologickej genetiky
Ústav molekulárnej biológie SAV
Dúbravská cesta 21, 84551 Bratislava
med@laboratoriumumb.sav

Protokol o vykonanej skúške ML-2021-0252

Medové laboratórium

Meno: Mgr. Beáta Veveřová
Mestská časť Vajnory
2021
Rok produkcie: Agatový - Vajnory
Testovaný med: Agatový - Vajnory
Interné referenčné číslo: ML-2021-0252
Negatívna kontrola: Umelý med (cukorný roztok bez včelích a rastlinných látok)
Laboratórna analýza vykonaná v: Laboratórium apidológie a apiterapie, Ústav molekulárnej biológie SAV, Bratislava

Strana 1/2

Typ testu: Neakreditovaný
Sledované parametre: Celková antibakteriálna aktivita medu voči *Staphylococcus aureus* CCM4223.

Antibakteriálna aktivita medov:

Antibakteriálne vlastnosti medu sú dané viacerými faktormi, vysoký osmotický tlak (vysoký podiel cukrov), nízke pH (v dôsledku tvorby kyseliny glukónovej), prítomnosť antibakteriálnej bielkoviny defensin-1, produkcia peroxidu vodíka (enzim pri štiepení glukózy vplyvom enzýmu glukózooxidáza), prítomnosť fytochemikálií, fenolických látok a pod.

Antibakteriálna aktivita je vyjadrená ako minimálna inhibičná koncentrácia (MIC)¹⁾ voči baktérii, t.j. aká najnižšia koncentrácia medu ešte dokáže inhibovať rast baktérii (čím je hodnota nižšia, tým je daný med antibakteriálne účinnjší). V prípade umelého medu, pôsobí na inhibíciu bakteriálneho rastu len koncentrácia cukrov. Hodnota MIC umelého medu (iba cukorný roztok) je na priemernej hodnote 42,5%.

Výsledky analýzy:

Z výsledkov vyplýva, že minimálna inhibičná koncentrácia testovanej vzorky medu voči *Staphylococcus aureus* CCM4223 je:

MIC = 9,0 %

Známka kvality: Silver
9,0 MIC

Testovaný med má **vysoký** antibakteriálny potenciál.

¹⁾ Bažeková et al., Antibacterial activity of different blossom honeys: New findings. 2019. Molecules, 34(1):1573.

Laboratórium apidológie a apiterapie
Odkladenie mikrobiologickej genetiky
Ústav molekulárnej biológie SAV
Dúbravská cesta 21, 84551 Bratislava
med@laboratoriumumb.sav

Protokol o vykonanej skúške ML-2021-0252

Strana 2/2

Minimálna inhibičná koncentrácia manukových medov:

Obrázok 1. Graf s minimálnymi inhibičnými koncentraciami (MIC) manukových medov s Unique Manuka Factor (UMF) 15+, množstvom metylyglyoxálu (MGO) 550+, hodnotami MIC s udeľenými medailami a MIC cukorného roztoku.

Upozornenie:

Výsledky sa vzťahujú ku vzorke tak, ako bola prijatá. Skúšobné laboratórium nepreberá zodpovednosť za informácie podané zákaznikom. Prehlasujeme, že výsledky skúšok sa týkajú iba predmetu skúšky a nezahŕňajú rozhodnutia orgánov štátneho odborného dozoru. Tento protokol môže byť reprodukováný celý len so súhlasom skúšobného laboratória. Meradlá a meracie zariadenia použité na skúšky boli kalibrované alebo overené v zmysle platných metrologických predpisov.

Dátum ukončenia skúšok a vystavenia protokolu: V Bratislave, dňa 26/11/2021

Protokol schválil: Ing. Juraj Majtán, DrSc.
Vedúci laboratória apidológie a apiterapie
UMB SAV

Sonda do antroponymie Vajnor (2)

Text: Michal Slivka
Snímky a ilustrácie: archív

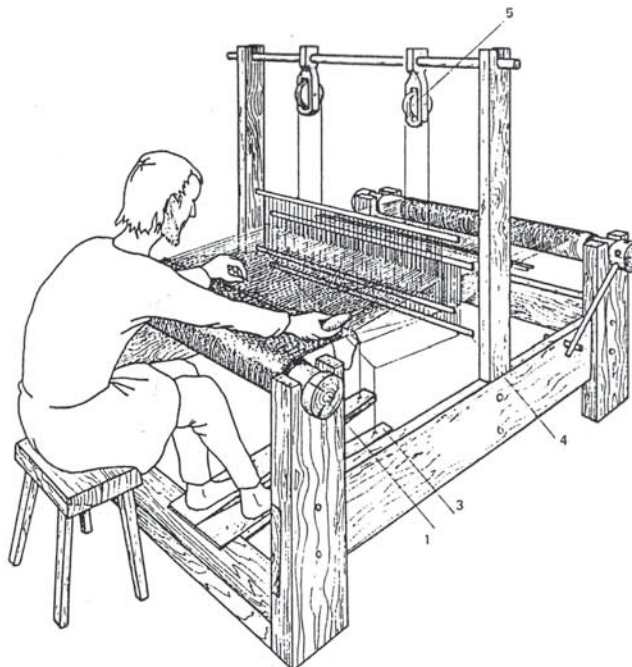
V druhej časti zaujímavej trilógie o histórii vzniku a formovania mien a priezvisk vo Vajnoroch nám popredný slovenský historik, archeológ a vysokoškolský pedagóg Doc. PhDr. Michal Slivka, Csc. (predstavili sme ho v obsiahlom článku Vajnorských noviniek č. 9.–10. 2020), dlhoročný obyvateľ Vajnor, dáva opäť príležitosť nahliadnúť do pomerne málo známej histórie a pôvodu ich tunajších nositeľov.

A KAŽDÉ DIEŤA JE DANÉ BOHOM.

Zo strany osôb dávajúcich meno je to obetné gesto, keď to malo zabezpečiť ochranu Boha a svätých ochrancov. Takýmto ochrantom pre všetkých Vajnorákov od stredoveku bol uhorský svätec Ladislav – patrón kostola, a azda preto sa u nich neuplatnil v krstných menách. Pri krstnom akte boli prítomní aj krstní rodičia a v cirkevných prameňoch sa uvádzajú ako „compatres“ (kmotor), „commatres“ (kmotra). Boli to akísi ďalší rodičia,

Nádasydyovský erb

Tkáč pri tkáčskom stave

hlavne commater = kmotra, doslova „spolumatka“. Krstenec niekedy prebral ich meno. V kanonickej vizitácii z roku 1781 je záznam, že ak je dieťa v ohrození života, môže ho pokrstiť pôrodná babica. V tom čase bola Mária Bednárová, päťdesiatročná, a svoje povolanie vykonávala už dvadsať rokov. Pred ňou bola babicou Katarína Dubovská (vizitácia z r. 1756). Krstom sa človek stáva Kristovým spoločníkom a apoštol Pavol a cirkevní otcovia zdôrazňujú, že krst – na rozdiel od židovskej obriezky – je najvyšším duchovným poznamenaním, nie rituálnym označovaním tela. Neskôr, v juvenilnom veku 7-14 rokov potvrdil svoj krstný sľub, i posilnil sa sakramentom birmovania, čo vyjadruje latinský termín „confirmatio“. Zavedenie birmovania uviedol pápež Inocent III., vynikajúci znalec kanonického práva, ktorý pripravil 71 návrhov na zasadanie IV. Koncilu v rímskom Lateráne v roku 1215. Konfirmácia je rovnako v evanjelickej i pravoslávnej cirkvi. Konfirmácia prijíma nové meno svätého patróna za svedectva birmovných rodičov, čo je už druhým, a vlastne vybraným menom. Tridentský koncil (z rokov 1545 – 1563) zdôraznil jeho sakrament oddelený od sakramentu krstu. Tzv. druhý krst bol uplatnený v monastickom prostredí, a to pri slávnostnom sľube zakotvenom v rehoľných pravidlách sv. Benedikta (napr. Svorad v zoborskom kláštore prijal meno Ondrej).

Mená, ako ukážeme ďalej, prešli aj do priezvisk. Z podoby Ján sú to priezviská Jančo, Janča, Janega, Janček a iné, z Benedikta Beňo, Benka, Benca, z Juraja Juriga, Jurák, Jurček v maďarskej podobe György (čítaj Dörd), Ďurčo, Ďurček, ale aj Dzurinda), z Jakuba Jakubáč, a jeho domácej podoby Kubo: Kubáček, Kubič, Kubík, Kubala z mena Michal Mihalik, Mišák, zo starozákonného mena Daniel je Daniš, Danáš, Daško, od Bela (Vojtecha) je Belovič, Vojtko, z Demetera – Demo, Demko, Demeš, z mena Václav – Vančík a početné deriváty mien Štefan, Peter, Andrej/Ondrej, Anton, Matej (Matula) alebo priamo Šandor = Alexander).

Priezviská sa tvorili a zápisy robili podľa ich skutočnej nárečovej výslovnosti. Mnohé podľa zapisovateľa (notára, farára, rektora – správcu školy) boli skomolené, čo možno pozorovať v maďarskom alebo nemeckom zápise (neznáme „š“ či „ž“, pomaďarčené Takáč, Molnár a iné). Jazykovedci terminologicky odlišujú prímene a priezvisko, a to vzhľadom na zákonnú kodifikáciu priezviska v období panovania Jozefa II. z roku 1780.

V tomto ohľade je zaujímavé odhaľovanie etymológie (odvodzovacích základov) mena. V dnešnej štatistike má najväčšie zastúpenie priezvisko Zeman (196 mien), po-

tom Fekete (60 mien), Krištofič (57 mien), Fašung (48 mien), Takáč a Bruder (po 41 mien), Horváth (36), Grebeči (34), Bednár (32), Polák a Žiška (po 26), Panák a Vlček (po 21) a pod. sú Múčka, Šandor, Matula, Rybár, Hlavatý a Benči. Mnohé uvedené mená nevykazujú pokrvný vzťah a ťažko ich zaradiť, napr., Zemanovcov ku „vlastnému zeme“, i šľachtickému pôvodu. Náprotivne je meno Holý, t.j. nemajetný. Meno Zeman je rozšírené od Prahy (dnešný prezident) až po Budapešť (v maďarčine Nemeš), ba v rómskej osade Plaveckého Štvrtka je toto meno najpočetnejšie. Je to kontradikcia, pretože ich predkovia neboli vlastníkami zeme (priezviská preberali od „gadžov“). Podobne maďarské meno Fekete, v slovenskom preklade Čierny (Černík), či v nemeckom Schwarz, odvodené od tmavej pokožky alebo vlasov (protiklad Biely, Bielik, alebo Šedivý, Červený).

Na území Maďarska sa vyskytujú už v 14. storočí, od 16. stor. početne v Zemplínskej župe, v Šariši, Above a fakticky po celom Slovensku. Nadašdyovci majú svoj pôvod v Zadunajsku už v 13. storočí a od polovice 17. storočia majú majetky aj na Slovensku. V roku 1553 boli povýšení do barónskeho stavu a v rodovom erbe majú trstinu (maď. nádás = trstie). Najstaršie zápisy uvádzajú Nadasdi (1715), Nadasdy (1720), Nadasdi (1767) a vo Vajnoroch patrili medzi zámožnejších vinohradníkov.

Medzi priezviská z etnických a národných mien sa nielen vo Vajnoroch, ale na celom Slovensku uplatnilo priezvisko Polák (po maďarsky Lengyel) a Horvát/h – používa vyše 16 tisíc priezvisk. Vo Vajnoroch je doložený aj Rakús (pôvod z Rakúska), ale aj Tóth (= Slovák), prípadne utvorených z územných celkov ako Oravec, Lipták, Moravčík. Pod tlakom Turkov sa v okolí Bratislavy už od roku 1532 hŕfne usadzovali Chorváti, ktorí od polovice 16. stor. sú doložení aj vo Vajnoroch. Medzi najstarších patrí Sobolič (napr. už v r. 1562 je v Bratislave doložený chorvátsky kňaz Bartolomej Sobolič, ktorý kázal po slovensky). Priezvisko Sobolič odvodené od zvieratka sobol – podobné kune, v chorvátčine sobolnica je krajčír (Šimunovič: Hrvatska prezimena 1995). Grebečiovci majú azda prezývkové meno – t.j. Hrbatý (chorvátsky grba = hrb) a menej pravdepodobné je od nem. Gräber – kopáč, vykopávač hrobov. Ďalším, početne zastúpeným sú Krištofičovci – meno jednoznačne odvodené od sv. Krištofa (Christophorus, v súpise z r. 1715 je uvedený Georgius Christofics, aj Martinus Kristofics) – patróna cestujúcich a pútnikov. Meno Kristus sa nepoužíva, iba Krist, Kristek – odvodené od Krištofa. V susednej Ivanke je meno Ježíšek a v Bernolákovke Ježíško. Medzi ďalšie typicky chorvátske mená sa hlásia Berstanovič, Antalič (odvodené od Antona), Benčič (od Benedikta), Jurkovič (od Juraja).

Starostlivosť o vínnu révu

Literatúra:

- Vincent Blanár: *Vlastné meno vo svetle teoretickej onomastiky*. MS Martin 2009
- Michal Slivka: *Pohlady do stredovekých dejín Slovenska*. MS Martin 2013, s. 97 n. – *Uctievanie svätých na Slovensku*
- Maria Malec: *Imiona chrześcijanskie w średn. Polsce*. Kraków 1994

Výročie oslobodenia Bratislavy

Text: redakcia

Snímka: archív

Pred 77 rokmi oslobodili Bratislavu vojská rôznych národností, okrem Čechov a Slovákov to boli Rusi, Ukrajinci, Bielorusi a mnohí ďalší. Výročie oslobodenia hlavného mesta si pripomíname v čase, keď u nášho suseda zúri najväčší vojenský konflikt od čias 2. svetovej vojny so všetkými hrôzami, ktoré sa nám ešte pred nie tak dlhým časom zdali nepredstaviteľné.

Aj z tohto dôvodu je v súčasnosti tento deň dôležitejší ako kedykoľvek predtým. Výročie sme si pripomenuli pri pamätníku v našej mestskej časti. Vojna sa nesmie nikdy viac opakovať, na jej hrôzy nesmieme nikdy zabúdať.

Konfliktom trpia najmä civilisti, mnohí z nich opustili svoje domovy a prišli hľadať útočisko aj na Slovensko. Aj Vajnory a naši občania pomáhajú ľuďom utekajúcim z Ukrajiny pred nezmyselnou vojnou. Zostáva len dúfať, že čím skôr zvíťazí zdravý rozum a problémy sa budú riešiť tam, kde sa majú – diplomatickou cestou a pri rokovanom stole.

Starosta Ing. Michal Vlček a zástupkyňa starostu Ing. Soňa Molnárová prinášajú vence k pomníku oslobodenia

Vínna muška Vajnorská (*Drosophila Vajnoriasis*)

Text: Noro Surányi
Snímky: Marek Grebečí

**Octomilka (*Drosophila*) je parafy-
letický rod malého dvojkrídlového
hmyzu, patriaci do čeľade octomil-
kovití (*Drosophilidae*). Ludovo sa jej
hovorí vínná muška, niekedy aj ba-
nánová muška. Vínné mušky sa zara-
ďujú medzi dvojkrídlové. Je to malý
hmyz, typický sfarbený od svetlo žl-
tej cez červenkasto hnedú až po čier-
nu v závislosti od módných tren-
dov. Majú červené oči. Mnohé druhy
majú zreteľný vzor na krídlach. Bola
prvým živočíchom vo vesmíre. S ľud-
mi zdieľa až 60 % DNA.**

Kedže my vinári a vinohradníci sme
v podstate výskumníci, domáci chemici
a znalci všakovakých vedných aj neved-
ných disciplín, rozhodli sme sa ju preskúmať

Popiska pod fotografiu

v domácich podmienkach. Vesmír je veeeeee-
elmi ďaleko a ani autobus 53 tak ďaleko neza-
chádza, a preto sme si určili na výskum vhod-
nejšie miesto. Vybrali sme si Dobrú Lipu, nie
preto, že je dobrá, ale preto, že je priam skve-
lá na podobné výskumné účely. Prvým pred-
pokladom pre zistenie, či je naozaj tá muška
vínna a vôbec, či je sama vinná za svoje ľudov-
vé pomenovanie, je zber vzoriek, na ktoré by
sme ju dokázali privábiť. Tak sa múdre hla-
vy nášho spolku dali dokopy a vymysleli, že
za týmto vysoko vedeckým účelom zhromaž-
díme rôzne vzorky od miestnych vinárov.

Podarilo sa pozberať celkovo jedenásť lokál-
nych aj takmer lokálnych mokov balených
v expedičných ampulkách objemu 750 ml.

Medzi tie exotické sme zaradili moky nesúce
názvy Viking a Ružové sny, našlo sa aj Rizo-
ré či Ferino. Niektorí však vsádzali na klasiku
typu Millerka,, Silván, Vlašák (pozor, nemýliť
si s majonézovou [g]astronomickou špecia-
litou). Keďže výskumný proces sa vždy spo-
lieha na dvojitý slepý experiment, tak sme
zavreli obe oči, naslepo natlačili pozvánky
a letáky a pozvali široké publikum z okolia
Vajnora na vedecký vinársky experiment me-
nom Vajnorská vínná muška 2022 – nultý
ročník. Cieľom bolo vyhodnotiť vzorky, určiť
tú najchutnejšiu a pomocou najvedeckejšej
metódy zvanej klábosenie predať vedecké aj
nevedecké informácie ďalej do pléna. Expe-
riment sa naozaj podaril, celkovo sme spot-
rebovali 79 expedičných vzoriek. Samotnú
vínnu mušku však nenašiel vo svojom pohári
nikto z vedcov a priaznivcov. Celkový výse-
dok experimentu však potvrdil tú 60 % zho-
du DNA, aspoň čo sa týka červených očí,
krídla ani sfarbenie bruška sme u zúčastne-
ných neskúmali.

Ak upustíme od všeobecného vedeckého
žargónu a experiment preložíme do oby-
čajnej ľudskej reči, tak sa nám podarilo zor-
ganizovať malú ochutnávku lokálnych ma-
lých vinárov za podpory penziónu Dobrá
Lipa. Cieľom bolo dostať do podvedomia
produkty lokálnych malých vinárov a za-
čať tradíciu lokálnych ochutnávok, ktoré
sú v okolitých regiónoch bežné. Myslíme si,
že akcia bola úspešná a môžeme byť hrdí
na lokálne vajnorské vína.

**Tešíme sa na ďalší vzlet lokálnych Vaj-
norských vínných mušiek.**

Popiska pod fotografiu

Milí Vajnoráci,

dovoľujeme si Vás požiadať o 10 minút Vášho času pre vyplnenie dotazníka určeného občanom s trvalým pobytom v mestskej časti Bratislava – Vajnory.

Miestny úrad mestskej časti Bratislava - Vajnory sa zapojil do národného projektu **Zavádzanie a podpora manažérstva kvality v organizáciách verejnej správy** v rámci ktorého implementuje model CAF (Common Assessment Framework – Spoločný rámec hodnotenia). Účelom modelu CAF je viesť verejné organizácie k dosiahnutiu najlepších možných výsledkov pomocou jednoduchého, prístupného a ľahko použiteľného konceptu hodnotenia.

Jedným z nástrojov, prostredníctvom ktorého chceme získať Váš názor na dôležité otázky v oblasti spokojnosti občanov s fungovaním správy obce je aj dotazník, ktorý si Vám dovoľujeme predložiť.

Výsledky dotazníka poslúžia ako podklad pre ďalšie zlepšovanie fungovania úradu, komunikáciu s verejnosťou ako aj prezentáciu mestskej časti navonok.

Vyplnený dotazník v tlačenej verzii môžete odovzdať do schránky nachádzajúcej sa pred budovou MÚ, alebo Vás prosíme o spätné odoslanie vyplneného dotazníka poštou na adresu Miestneho úradu mestskej časti Bratislava – Vajnory, Roľnícka 109, 831 07 Bratislava. **Pre vyplnenie online verzie dotazníka, prosím navštívte webovú stránku Miestneho úradu mestskej časti Bratislava – Vajnory.**

Účasť na vyplnení dotazníka je dobrovoľná. Všetky poskytované informácie sú anonymné a nie je možné Vás stotožniť s konkrétnymi získanými odpoveďami. Vyhodnotenie dotazníka bude zverejnené na webovej stránke MÚ.

Dotazníkový zber bude prebiehať do 20. 5. 2022. Vyplnením dotazníka zároveň prehlasujete, že dotazník vyplníte iba raz.

Ďakujeme za Váš čas, vážime si Vašej spätnej väzby a ochoty pri vyplňaní dotazníka.

CAF tím mestskej časti Bratislava – Vajnory.

DOTAZNÍK

1. Stretli ste sa už so sloganom „Vajnory – dedina v meste“? (Vašu odpoveď označte prosím krížikom)

ÁNO NIE

2. Podľa Vášho názoru, do akej miery našu mestskú časť vystihuje slogan „Vajnory – dedina v meste“? (Zakrúžkujte Vašu odpoveď na uvedenej stupnici: 1 – úplne vystihuje, 5 – vôbec sa k nej nehodí)

1 2 3 4 5

3. Ako sa Vám páči slogan „Vajnory – dedina v meste“? (1 – veľmi páči, 5 – vôbec nepáči)

1 2 3 4 5

4. Vyberte najviac tri charakteristické znaky, ktoré najlepšie korešpondujú so sloganom „Vajnory – dedina v meste“? (Vašu odpoveď označte prosím krížikom)

- Dobré medziľudské a susedské vzťahy
- Typická dedinská architektúra
- Folklórne tradície
- Miestny rozhlas
- Vinohradníctvo a poľnohospodárstvo
- Pokojnejší životný štýl

Iné:

5. Riešenie, ktorých otázok považujete vo Vajnoroch za najakútnejšie? Vyberte najviac tri možnosti. (Vašu odpoveď označte prosím krížikom)

- Dopravné zápchy
- Poriadok a čistota
- Parkovanie
- Tempo a hustota zástavby
- Susedské vzťahy
- Možnosti kultúrneho vyžitia

Iné:

6. Odkiaľ čerpáte informácie o dianí vo Vajnorch? Vyberte ľubovoľný počet možností.

(Vašu odpoveď označte prosím krížikom)

- Vajnorské novinky
 Facebooková skupina Vajnory – dedina v meste
 Facebooková skupina Vajnorači
 Webová stránka MČ Bratislava-Vajnory
 TV Bratislava
 Bratislavské noviny

Iné:

7. Ako ste spokojný s mierou informovanosti o dianí v mestskej časti? (1 – veľmi spokojný, 5 – veľmi nespokojný)

1 2 3 4 5

8. Cítite sa ako občan dostatočne zapájaný do aktivít v mestskej časti? (1 – spokojný so zapojením, 5 – nespokojný so zapojením)

1 2 3 4 5

9. Do akej miery súhlasíte s výrokom, že Vajnory sa v poslednom období uberajú správnym smerom? (1 – úplne súhlasím, 5 – vôbec nesúhlasím)

1 2 3 4 5

10. Navštívili ste v uplynulých dvoch rokoch úrad mestskej časti Bratislava – Vajnory s potrebou vybaviť Vaše úradné záležitosti? (Vašu odpoveď označte prosím krížikom)

ÁNO NIE

11. Ako ste boli spokojný s vybavením Vašej žiadosti? (1 – veľmi spokojný, 5 – veľmi nespokojný)

1 2 3 4 5 Nemám skúsenosť

12. Ako ste boli spokojný s prístupom zamestnancov úradu, s ktorými ste vybavovali Vaše úradné záležitosti? (1 – veľmi spokojný, 5 – veľmi nespokojný)

1 2 3 4 5 Nemám skúsenosť

13. Ako hodnotíte kompetentnosť zamestnancov úradu, s ktorými ste komunikovali? (1 – veľmi spokojný, 5 – veľmi nespokojný)

1 2 3 4 5 Nemám skúsenosť

14. Ako hodnotíte priestory miestneho úradu? (1 – úplne vyhovujúce, 5 – úplne nevyhovujúce)

1 2 3 4 5 Nemám skúsenosť

15. Váš odkaz pre vedenie mestskej časti Bratislava – Vajnory:

.....

PROSÍM, OZNAČTE PODČIARKNUTÍM VÁŠ VEK:

- Do 15 rokov
 16 – 25 rokov
 26 – 40 rokov
 41 – 55 rokov
 Nad 55 rokov

POHLAVIE:

- Muž
 Žena

VZDELANIE:

- Vysokoškolské
 Stredoškolské
 Základné

Vo Vajnoroch sme si uctili učiteľov

Text: Bc. Iveta Sušková, referát kultúry, športu a zahraničných vzťahov
Snímka: Martin Bača

Deň učiteľov je sviatkom, ktorý má v spoločnosti svoju vážnosť. Pripomínáme si ním narodenie Jana Amosa Komenského, často oprávnené nazývaného aj učiteľ národov.

A preto sa dňa 28. 3. 2022 o 15,00 h uskutočnilo podujatie, kde si Miestny úrad Vajnory uctil a oslávil túto záslužnú prácu. Do kultúrneho domu boli pozvaní učители, kde pre nich bolo pripravené malé občerstvenie, kultúrny program a darček.

O úvodnú báseň sa postarala pani Mária Grebečiová, zástupkyňa starostu Ing. Soňa Molnárová predniesla slávnostný príhovor, v ktorom spomenula a ocenila záslužnú prácu pedagógov v týchto obzvlášť ťažkých časoch. Následne deti z materskej školy zapievali, zatancovali a svojím milým vystúpením nám všetkým spríjemnili pondelkové slávnostné popoludnie.

Povolanie učiteľa nie je len povolaním, ale poslaním. Zahŕňa v sebe zanietenosť a ochotu odovzdať poznanie o tomto svete, nielen pre poznanie samotné, ale hlavne pre možnosť urobiť svet lepším a krajším. V súčasnej dobe si celá spoločnosť naplno

uvedomuje nezastupiteľnú úlohu učiteľov pri formovaní ďalších generácií.

Milí učители, ďakujeme Vám za Vašu prácu a obetivosť a k Vášmu sviatku Vám prajeme všetko najlepšie a do ďalšej práce veľa síl a trepezlivosti.

Zvýšenie bezpečnosti na komplikovanej križovatke

Text: redakcia
Snímka: archív

Frekventovaná križovatka ulíc Roľnícka - Rybníčná v mestskej časti Vajnory patrí k tým komplikovanejším a stalo sa na nej už viacero dopravných nehôd.

Preto sme radi, že dnes sa na nej začalo s osadzovaním bezpečnostných prvkov, a to na základe žiadosti Magistrátu Hlavného mesta SR Bratislavy a aj za aktívneho príspevania mestskej poslankyne Moniky Debnárovej. Osadenie stĺpikov zabráni parkovaniu motorových vozidiel a iným prekážkam, ktoré bránili vo výhlade účastníkom cestnej premávky na križovatke. Tá sa tak stane bezpečnejšia nielen pre vodičov, ale aj ďalších účastníkov cestnej premávky, ako sú chodci alebo cyklisti.

Osádzanie stĺpikov na križovatke

Tridsať nových líp a platanov na Roľníckej ulici

Text: redakcia
Snímka: archív

Magistrát hlavného mesta dnes začal s realizáciou výsadby nových stromov na Roľníckej ulici, ktorú iniciovala naša mestská časť.

Konkrétne ide o 28 líp zelenkastých a 2 platanov javorolisté. Výsadba sa realizuje v rámci projektu 10 000 stromov hlavného mesta SR Bratislavy. Hlavný dôvod výberu tohto miesta bol ten, že lípy na Roľníckej ulici už majú svoj vek a v horizonte ďalších rokov sa bude ich zdravotný stav zhoršovať. Nechceme, aby obľúbená aleja v srdci mestskej časti prišla o niektoré z líp a stratila svoj pôvodný ráz.

Preto sa nové lípy sadia v dostatočnom časovom predstihu. Čoskoro sa zazenajú a spolu s doterajšími lipami skrásli centrum našej dediny v meste.

Mesiac marec v škôlke

Text a snímky: Andrea Vajdová

SVETOVÝ DEŇ VODY PO ŠKÔLKARSKY

*Voda je tekutina vzácna,
a vôbec nie je lacná.
Keď ňou šetríme,
vodné zdroje chránime!*

V našej materskej škole si každoročne pripomínáme aj rôzne svetové dni. Nebolo tomu inak ani teraz pri príležitosti Svetového dňa vody, ktorý je stanovený na 22. marca. Voda je neodmysliteľnou súčasťou našich každodenných činností. Voda je pre nás samozrejmosťou a nevedomujeme si jej hodnotu. Dokážeme si uvedomiť jej cenu len vtedy, ak pocítíme jej nedostatok. V priebehu týždňa sme pripravili viacero aktivít, aby sme v povedomí našich detí vytvárali pozitívny vzťah k vode. Aktivity boli smerované k uvedomeniu si významu vody pre život ľudí, zvierat aj rastlín, k nutnosti vodou šetriť a chrániť ju, pretože je obrovským darom prírody a bez nej by život na Zemi nebol možný

Na deň vody mávame jedinečnú príležitosť vlastnými zážitkami, skúsenosťami, pozorovaním a objavovaním, formou zážitkového učenia vyskúšať si jej podoby, zahrať sa s ňou, odmerať jej teplotu, objem, chuť či iné vlastnosti. Aj tohtoročný Deň vody sme prežili týždenným vyučovaním na tému: „Voda – zdroj života“. O putovaní kvapky vody sa deti naučili zaujímavou prezentáciou. Kolobeh vody v prírode mali možnosť pochopiť krátkym príbehom.

Vnímaním a rozoznávaním zvukov potoka, mora či dažďových kvapiek sa rozvíjalo sluchové vnímanie u detí. Naučili sa skladať papierové loďičky, ktoré nám na hladine vody plávali. Vyrobili si kvapky vody, ktoré využívali pri rôznych pohybových hrách a aj ako výzdobu v šatni. Starší predškoláci sa zahrali na malých vedcov a robili rôzne pokusy s vodou. Veríme, že úlohy, ktoré sa plnili počas celého týždňa z environmentálnej výchovy pre deti predškolského veku, sú len malými krokmi, ktoré však majú zmysel a budú využité pri veľkých cieľoch.

MAREC MESIAC KNIHY.

Počas aktivít v materskej škole či doma je veľkým pomocníkom kniha. Pomocou nej sa nerozvíja len predčitateľská gramotnosť, ale kniha a príbehy v nej nám poslúžia

na poznávanie dobra a zla, na poznávanie rôznych ľudských vlastností, posilňovanie prirodzených poznávacích citov; rozvíjanie fantázie, predstavivosti a hravosti detí, rozvíjanie rečových a jazykových schopností. V rámci Marca - mesiaca knihy sme deťom rôznymi aktivitami vytvárali povedomie o dôležitosti knihy, oboznámili ich s rôznymi druhmi kníh, materiálom, výrobou, autormi, ilustráciami i s tým, ako s knihou správne narábať.

Zhotovili sme si vlastné knihy, podarilo sa nám zorganizovať besedu so spisovateľom Tomášom Krištofom, ktorý deťom porozprával o jeho autorskej knižke pre deti Bláznivé dobrodružstvá holuba Ernesta (za sprostredkovanie tejto besedy ďakujem našej maminke p. Bendákovéj). Do mesiaca knihy vhodne zapadol aj Týždeň slovenských knižníc, ktorý vyhlásila Slovenská asociácia knižníc v roku 1999 a pravidelne sa organizuje posledný marcový týždeň.

Cieľom tejto akcie je pripomenúť, že aj v období informatizácie, moderných informačných technológií a počítačov má kniha svoje opodstatnenie a význam. Tak sme zavolali do našej mestskej knižnice „teta“ Helenke a dohodli sme si spoločné stretnutie. Teta Hela nás milo privítala a porozprávala nám všetko, čo je potrebné vedieť o požičiavaní kníh v knižnici, poukazovala deťom detské knihy, ktoré si môžu prísť s rodičmi požičať. Veľký úspech medzi deťmi mali encyklopédie o dinosauroch a zvieratkách a dievčatá si, samozrejme, prezerali rozprávkové knihy o princeznách. S množstvom nových zážitkov sme sa vrátili do škôlky a veru ešte dlho sme sa mali o čom rozprávať.

Svet kúzelného čítania

Text a snímka: Tatiana Ilavská

Zadanie bolo jasné. „Vyber si knihu, ktorá Ťa zaujala, napíš osnovu, porozprávaj krátky obsah svojim spolužiakom a prečítaj zaujímavú ukážku z knihy.“

Šiestaci sa do plnenia úlohy pustili „plnou parou vpred“ a náš „Týždeň s knihou“ sa mohol začať. Pošepkám vám všetkým, že ja som sa naň veľmi tešila. A pôjdem aj ja s pravdou von. Trošku som sa obávala, ako to zvládnú, pretože jednoduché to nebolo.

Keď som vošla do triedy, oči som mala nazaj všade. Trieda zmenená na „miniknižnicu“, v laviciach dôsledne pripravení žiaci, kniha plná záložiek s obľúbenými ukážkami... „No, to bude paráda,“ povedala som si.

So zvedavosťou sme čakali, kto bude Niešo, pobavil nás Jurov zázračný liek, spolu s Klárou a Tity sme riešili problémy, úsmev na tvári nám vyčarili Najhoršie deti

na svete a Santasaurus nám ponúkol krásnu myšlienku, že aj nemožné sa môže stať možným, ak po tom túžime z hĺbky svojho srdca. Krásne poslanstvo je ukryté aj v knižkách Prišiel k nám Beny, Dusty, Sol nad zlato, Jakubko. Záhady sme riešili s hrdinami z knižiek Maxi Einsteinová, Traja pátrači, Denník odvážneho bojka, 20 000 míľ pod morom, Hobit a úsmev na tvári vyčarili každému nezbedníkovi a do sveta fantázie nás zaviedli hrdinovia z príbe-

hov Naša mama je bosorka, Grázlik Gabo, Keby som bola bosorka, Jakub a obrovská broskyňa.

Všetci žiaci to zvládli na výbornú a verím, že si k čítaniu vytvoria pozitívny vzťah a knižky sa stanú súčasťou ich voľného času. A ja sa veľmi teším, že takýto čitateľský „minimaratón“ si vyskúšali aj naši najmladší žiaci 2. stupňa, piatáci.

Svetový deň vody v ZŠ Kataríny Brúderovej

Text: Drahoslava Weingreen
Snímka: Archív Škd, ZŠ K. Brúderovej

Bez vody by neexistoval život. Vajnory majú výhodu, že sa môžu popýšiť jedinečnými mokradami Šúr, Vajnorskými jazierkami či neďalekými Zlatými pieskami.

Deti z Škd v ZŠ Kataríny Brúderovej si pripomenuli 22. marca Svetový deň vody besedou s inštruktorom potápania Dušanom Úradníkom, členom Slovak Divers Association. Oboznámili sa so základnými pravidlami správania sa vo vodnom prostredí, ochrane vodných zdrojov, vodných rastlín a živočíchov.

Najviac však deťom zaimponovala praktická ukážka potápačského prístroja a odevu, i keď iba tzv. na sucho.

Beseda so spisovateľkou Janou Beňovou

Text: Helena Paulenová, knihovníčka
Snímka: archív

Pozvanie na diskusiu od Miestnej knižnice Vajnory 27. marca 2022 prijala spisovateľka Jana Beňová. Prišla nenápadne, príjemne naložená, s pokojom jej vlastným.

Rodená Bratislavčanka Jana Beňová vyštudovala divadelnú dramaturgiu na VŠMU. V denníku Sme pracovala ako reportérka a šéfredaktorka týždne vydávanej prílohy Bratislava. Potom sa stala editorkou v Divadelnom ústave. Aktuálne spolupracuje s Denníkom N a venuje sa písaniu.

S iskrou v očiach predstavila svoj prvý román Parker (Lúbostný román), ktorý napísala v pocitoch záľubenia a platonickú lásky. Hoci ide o prózu, je pretkaná vydatými básňami.

Ako bývalá redaktorka novín o Bratislave hovorí, že má toto mesto prechodené všetkými smermi. Pozná jeho históriu, to, ako funguje, ako je spravované, pozná jeho zvláštnosti a jedinečnosti. Naše mesto sa objavuje aj v jej knihách. Tak je tomu v románe ocenenom v roku 2010 Európskou cenou za literatúru Café Hyena - Plán odprevádzania.

Jana Beňová o sebe s vtipom hovorí ako o bratislavskej flákačke – flanérke. Svo-

Po besede so spisovateľkou s pani zástupkyňou starostou Soňou Molnárovou (vpravo)

ju záľubu v túlaní sa Bratislavou zúročuje v románe Flanérova košela, 8 a pol bratislavských ulíc. Kniha vznikla Janiným počúvaním a pozorovaním ulíc zo stoličiek kaviarní, sledovaním ich diania, rozhovormi s ľuďmi prechádzajúcimi okolo, pracujúcimi či žijúcimi na daných uliciach. Prepísala do nej príbehy známych aj neznámych ľudí, ich vnímanie života na bratislavských uliciach, ktoré nie sú vyhľadávané turistami. Počas diskusie spomenula napríklad

príbeh dlhoročného pekára palacínok na Šancovej ulici alebo pre Janu prevrapiť zážitok z miestnej samoobsluhy na petržalskej Mlynarovičovej ulici.

Všetkých tých, ktorí zmeškali debatu so spisovateľkou, aj tých, čo chcú čítať dobré knihy, pozývame do knižnice vypožičať si nielen spomenuté literárne diela, ale aj ďalšie, napríklad jej najnovšiu knihu poviedok Vandala.

Knižné tipy pre deti a ich rodičov Oksana Bula: Tukoni. Obyvatelia lesa

Text: Gretka
Snímka: archív

Príbeh tejto knihy je o láske k priateľom, o priateľstve a pomáhaní si. Spoznáte v ňom neobyčajných obyvateľov lesa. Každý z nich má svoju jedinečnosť.

Napríklad Tukoni, ktorí sa starajú o stromy, alebo Tukoni, ktorí sa kamarátia so zvieratkami. V jednu noc prišla do ich lesa búrka a vtedy sa stalo niečo zlé. Ako to dopadlo, dozviete sa v knižke, keď si ju požičiate z vajnorskej miestnej knižnice z poličky Čítame Ukrajinu.

Knižku prečítate rýchlo, pretože má 34 strán, 22 riadkov, 94 slov a 484 písmen.

Autorkou pekných ilustrácií a slov je Oksana Bula pochádzajúca z ukrajinského mesta Lvov.

Tukoni sú vhodní pre deti od 3 rokov.

Hviezdoslavov Kubín – školské kolo

Text: redakcia
Snímka: archív

Z niektorých detí môžu byť veru herci... alebo aj moderátori :) Pre-svedčili nás o tom počas recitačnej súťaže Hviezdoslavov Kubín, ktorá sa na našej škole uskutočnila 16. 3. 2022 (pre 1. stupeň) a 17. 3. 2022 (pre 2. stupeň).

Dvadsaťpäť žiakov z 2., 3. a 4. ročníka v prvej kategórii prednášalo poetické diela a prózu naozaj s veľkým nasadením a snahou. Z najkrajších prednesov vybrala porota do okresného kola Julku Habovú

(poézia) zo 4. B triedy a Emku Andrašovičovú (próza) z 3. B triedy.

Na druhom stupni súťažili žiaci v dvoch kategóriách – v druhej kategórii (5. a 6. ročník) budú našu školu reprezentovať výherkyne, ktorými sú Tereza Ľachová (6. A) – poézia a Tamara Póňová (5. A) – próza. V tretej kategórii bola účasť súťažiacich menšia a aj z toho dôvodu mala porota náročnejšiu úlohu pri udeľovaní bodov a umiestňovaní. Napokon sa pre postup do okresného kola s prozaickou ukážkou rozhodla pre Luciu Heteňákovú (9. A). Jej a všetkým ostatným držíme palce, aj keď pre našu školu sú už teraz tie najlepšie.

Tereza Ľachová (6. A)

Ponožková výzva

Text: I. Hološová, D. Weingree
Snímka: archív ŠKD, ZŠ K. Brúderovej

Vrámci poznania zmyslu pojmu inklúzie sa nielen deti z ŠKD, ale všetci žiaci našej ZŠ Kataríny Brúderovej zapojili do aktivity spojenej s 21. marcom, kedy sa na znak jedinečnosti nosí pár rozdielnych ponožiek. Tým sa vyjadruje spolupatričnosť, tolerancia a ochota pomáhať ľuďom so zdravotným postihnutím.

Školský parlament sa podujal osloviť všetkých žiakov školy, a tak aj žiaci druhého stupňa mali obuté rozdielne ponožky. :) Pestrofarebnosť a rozdielnosť, ktorá je znakom jedinečnosti a originality každého z nás, zachytili krásnymi fotografiami pani vychovávateľky z klubu detí.

Takto nepriamo podporujeme myšlienku o spájaní v rozdielnosti, ktorá je mottom Svetového dňa Downovho syndrómu.

Jar v našej novej záhradke

Text: Emilka Chlebinová, ZŠ s MŠ sv. Jána Pavla II.
Snímky: archív škôlky

*V záhradke je nový pán,
voláme ho tulipán.
Na zelenej nôžke vládne,
včielka sa doň rýchlo vkradne.*

S pekným jarným počasím prišla do našej škôlky nová záhradka, do ktorej sme si spoločne nasadili nielen jarné kvietky, ale aj zdravú zeleninku. Z malých škôlkarov sa stali záhradkári. O našu záhradku sa zodpovedne starajú, polievajú ju a nevedia sa dočkať výbornej reďkovky či sladkej mrkvičky. Gumáky, motyky, hrabličky a rukavice deťom riadne pristali, veď posúďte sami.

Karneval v škôlke

Text: Emilka Chlebinová, ZŠ s MŠ sv. Jána Pavla II.
Snímky: archív škôlky

Hurá, je to tu! Radujú sa všetci, prišiel opäť k nám detský karneval. Do škôlky ráno neprichádzali deti, ale princezníčky, rytieri, policajti, ba dokonca aj rôzne zvieratká. K poriadnemu veselému karnevalu patria, samozrejme, balónky. My sme sa s nimi výborne zabavili na balónovej diskotéke. Včielky aj sovičky si na pamiatku vyrobili rôzne zvieratká z tvarovacej hmoty. Bol to naozaj zábavný tanečný deň.

Príbehy Vajnorského ornamentu (11)

Vyšívané, maľované...

Katarína Bednárová, vyšívany svadobný obraz, 1974

Text: Elena Karácsonyová

Snímky: Elena Karácsonyová (1 – 4)
Erika Surányiová (5)

... čo? No predsa obrazy s vajnorským ornamentom. Vznikali najmä v druhej polovici minulého storočia a našli ste ich asi v každej vajnorskej domácnosti.

S ú naozaj zaujímavým fenoménom – ľudové umelkyne ich maľovali alebo vyšívajú najmä ako príležitostné dary pre rodinu i známych. Bývali darčekom k svadbe, životným jubileám, k výročiam sobáša i promóciám. Sú vlastne „pokračovateľmi“ pôvodnej výzdoby interiéru vajnorských domov. Vajnorské ženy pôvodne maľbami zdobili priestor v „síňi“ (kuchyni) nad ohniskom. Táto plocha mala tvar poloblúka a maľba tvarovo kopírovala priestor, v ktorom vznikala. Aj v neskoršom období, keď sa pri výzdobe interiéru už nebolo treba podriaďovať priestoru, vajnorské maliarky zachovávali pôvodnú poloblúkovú formu maľby. A z pôvodnej jednoduchej bielej kresby na žltom podklade sa vyvinula dekoratívna pestrofarebná maľba ktorá

predstavuje azda najkrajšiu formu využitia vajnorského ornamentu.

V druhej polovici 20. storočia, keď už nebolo zvykom maľovať veľké ornamentálne kompozície na steny izieb, vajnorské umelkyne preniesli túto dekoratívnu tradíciu do vyšívanych a maľovaných obrazov. V mnohých z nich stále zachovávali pôvodnú formu – formička a kvet alebo oblúk. Formička bola základom celej maľby – je to vodorovný pás malieb a tvoril prakticky základ výzdoby. Nad formičkou, ktorá bola ohraničená vodorovnými čiarami zvrchu i zospodu, bol rozvrhnutý a vymaľovaný oblúk, vyplnený rôznymi motívmi. V neskoršom období sa od tradičnej formy upúšťalo a tvar ornamentálnej kompozície

Erika Surányiová, maľovaný obraz, 2022

cie sa stáva voľnejším, závisí v plnej miere od umeleckého ctenia autorky, tak ako aj farebnosť obrazu.

Pri maľbe obrazov vajnorské ženy spravidla nevyužívali profesionálne maliarske potreby – preto majú mnohé zo starších diel farby vyblednuté, papier je rokmi zažltnutý. Nestávajú sa však týmto pre nás menej cennými – stále môžeme vnímať nielen krásu ornamentu, ale pre mnohých sú i milou spomienkou na mamu, babku, prababku...

Vyšívané obrazy sú väčšinou v lepšej kondícii – farby sú zachovalejšie a my môžeme obdivovať nádhernú techniku plnej predkreslenej výšivky, použité farby a striedanie lesklých i matných vyšívacích priadzi rôznych hrúbok – to všetko dodáva vajnorským výšivkám neuveriteľnú plastickosť a krásu, ktorú obdivujeme dodnes. Vyšitie takéhoto obrazu predstavovalo nesmierne veľa hodín práce. A ak sa naň zadívate pozornejšie, zistíte, že robota vyšívачiek je neuveriteľne presná, čistá a predkreslenie je také jemné, že hotový obraz po stiahnutí z vyšívacieho rámu nebolo treba prať. Musíte sa zadívať veľmi pozorným okom, aby ste niekde našli stopy po predkreslení ceruzkou.

Ani dnes toto umenie nezaniká - obrazy sa stále maľujú a v menšej miere i vyšívajú. Vyšívajú obraz s vajnorským ornamentom bol napríklad vyhotovený pri príležitosti blahorečenia dona Titusa Zemana. Najnovšie diela súčasných ľudových maliarok ste mali možnosť vidieť počas tohtoročnej Kvetnej nedeľe v Dome kultúry vo Vajnorochoch. Práve ich práca je dôkazom, že vajnorský ornament stále žije, Vajnoráci ho stále považujú za súčasť svojho života a vedia ho uplatniť aj v interiéroch moderných domov a bytov.

A ak máte i vy doma vyšitý či maľovaný „vajnorský“ obraz, dajte nám vedieť, my jeho príbeh veľmi radi predstavíme na stránkach Vajnorských noviniek.

Maľovaný obraz, Vajnorský ľudový dom

Mária Zemanová, maľovaný obraz

Viktória Zemanová, maľovaný obraz

Počiatky a pôsobnosť nášho dychového orchestra (11)

Titus Pilný (vpravo) a František Pribiš

Zdroj: Vojtech Fekete: Prešporská obec Vajnory (kronika)

Snímky: archív Vajnorskej dychovky

VZNIK ĎALŠIEHO SÚBORU – VAJNORANKA

Počnúc rokom 1970 sa intenzita činnosti vajnorskej dychovky nielen zvyšuje, ale vzniká aj nové teleso s menším obsadením a novým pomenovaním. Tým sa aj pôsobnosť vajnorského hudobného špecifika rozširuje nielen živými vystúpeniami, napríklad aj v sprievode Oberačkových slávností, ale postupne aj nahrávkami pre rozhlas, televíziu a na gramofónové platne.

V jarných mesiacoch (1970, pozn. red.) sa utvára vo Vajnoroch samostatná dychovka v počte 9 hudobníkov, ktorá prijala názov „VAJNORANKA“. Do jej vedenia ako di-

rigent sa dostáva Titus Pilný, odchovanec kapelníka dychovej hudby Fera Feketeho.

Jej obsadenie:

- Titus Pilný – dirigent a hráč na krídlovku
- Vlado a Kamil Zemanovci na klarinety
- Ján Belaj a Milan Brúder na trúbky
- Dušan Tanáč na trombón
- Vojtech Grebeči na bas
- Dušan Zeman r. 1953 na bubny

Svoj repertoár zamerali na svojskú ľudovú hudbu so spevom, pričom samozrejme svoje rady rozšírili o speváčky a spevákov z miestneho divadelného krúžku.

Prvý raz sa Vajnoranka predstavuje pred domácou verejnosťou 8. mája (1970, pozn. red.) v tomto roku, od ktorého dátumu sa eviduje jej zrod. V ten deň uskutočnila v sále Osvetovej besedy „Slovenský večer“ pri príležitosti 20-výročia založenia

JRD v obci. Scenár tohto podujatia pripravil Emil Fašung, réžiu Jozef Zeman, hudbu Titus Pilný, konferoval Milan Oravec a vystupoval aj spevácky sbor.

Veľká dychová hudba Vajnorák sa v júli zúčastňuje osláv 50-výročia založenia dychovej hudby v Bernolákove, kde vystupuje nielen so svojim vlastným programom ale aj v monstre koncerte zúčastnených dychových hudieb z okolia. V októbri víta v novovybudovanom závode BEZ delegáciu z NDR vedenú ich generálnym tajomníkom Walterom Ulbrichtom.

Rady Vajnoráka rozširujú postupne títo ďalší mladí hudobníci, ktorí zaplnili medzeru po odchode týchto zreých muzikantov do Vajnoranky:

- Bednár Miroslav r. 1955
- Fekete Milan r. 1958
- Grebeči Ladislav ml. r. 1955

Legendárny vajnorský muzikant Titus Pilný

Mladí koncertujú

- Palovský Vladimír r. 1956
- Pilný Milan r. 1954
- Pribiš František r. 1959
- Reisinger Milan r. 1955
- Sandor Miroslav r. 1953

Všetci títo sa stávajú o krátky čas platnými hudobníkmi.

Dychová hudba Vajnoranka po usilovnom nácviku v zimných mesiacoch, spolu s mužským a ženským sborom nahráva pre čl. rozhlas v Bratislave „Pásmo ľudových piesní a zvykov z Vajnor“, ktorého scenár pripravil Emil Fašung, na réžii pracoval redaktor čl. rozhlasu Ondrej Demo a domáci Jozef Zeman. Toto pásmo bolo odosielané (odvysielané, pozn. red.) aj v Slovenskej klenotnici cez Veľkonočné sviatky. Okrem toho pre čl. televíziu nahrala Vajnoranka pásmo pesničiek „Keď mi prišla karta narukovať“ v ktorom programe sa objavili i staršie regrútske piesne z Vajnor.

Na druhej strane zase dychová hudba Vajnorák v máji víta stranícku delegáciu KSČ v Bratislave. Na to sa zúčastňuje v tomto mesiaci aj mestskej súťaže bratislavských dychových hudieb bez rozdielu kategórií a umiestňuje sa na tejto súťaži v ťažkej konkurencii na čestnom druhom mieste.

Dychová hudba Vajnorák i tohto roku sa zúčastňuje v hraní na miestnych verejných a politických akciách, alebo aj osláv. V apríli odprevádza hudba na bratislavskej hlavnej stanici delegátov JRD z celého Slovenska na ich rokovanie družstevného zjazdu do Prahy. Zábery z tohto účinkovania mali možnosť vidieť aj televízni diváci z celej vlasti.

Prvý máj v roku 1972 je aj pre Vajnoranku ďalším medzníkom v jej činnosti a to preto, že na pozvanie Krajanského spolku Čechov a Slovákov vo Viedni odchádza na svoj prvý samostatný zájazd do Rakúska. Vo

Viedni účinkuje na Prvomájových oslavách rakúskych pracujúcich a tiež na stretnutí krajanov v ich kultúrnom stredisku.

Medzičasom v OPUSE (bývalé čl. a slovenské vydavateľstvo gramofónových platní, pozn. red.) vyšla prvá gramoplatňa vajnorských ľudových piesní ako „Mala som mala som“, „De sa dobré víno rodí...“, „Čardáš s tancom“, „Sotyš“, „Fčera z večera“, „Za našim huménkem“.

Vyvrcholením činnosti Vajnoranky za tento rok bolo, keď 9. septembra odchádza do Banskej Bystrice, kde v Divadle J. G. Tajovského bola verejná nahrávka čl. televízie vybraných programových nahrávok pre čl. rozhlas zo „Slovenskej klenotnice“.

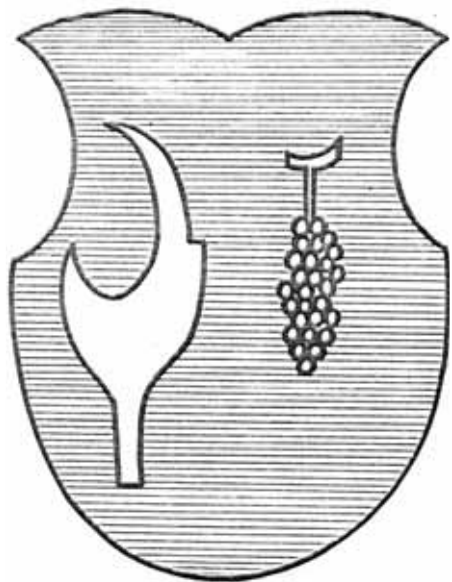
Vajnorák i Vajnoranka sa zapísali koncertami aj pri voľbách do štátnych orgánov. Z nich Vajnoranka za svoju aktivitu obdržala od primátora hl. mesta Bratislavy zlatú medajlu.

Účinkovanie v televíznom programe Zahrajte mi takuto

Čo hovorí kronika

Prešporská obec Vajnory (10)

Zdroj: V. Fekete: Prešporská obec Vajnory (kronika)

Keď sa Vajnory i okolité obce a usadlosti vymanili spod vtedajších epidemiologických katastrof a vojenských výprav, život v nich sa k lepšiemu veľmi nezmenil. Na poddaných stále doliehali povinnosti voči zemepánom, ktorí si nárokovali aj so statkom bezodplatne pracovať na ich pozemkoch. Nepomáhali ani ponosy, či sťažnosti, svojich práv sa nedomohli ani na súdoch. Vrchnosť mala vždy možnosť určovať podmienky, a tak sa museli poddať podrobným rozhodnutiam vtedajšej justície.

Veľmi zaujímavým archívnym dokladom je záznam z 1. februára 1768, kedy sa na súdnom pojednávaní rokovalo o veľmi závažných otázkach(n) nesených v sťažnosti obyvateľov Vajnora na vrchnosť. V tomto dokumente je zachytený prakticky celý súčasný život a dozvieme sa z neho mnohé aj z minulosti obce.

Na pojednávaní vajnorských poddaných zastupovali richtár obce Ján Fašung st., prísažní Štefan Krištofič st., ďalej Pavol Belaj,

Ondra Fašung st., Štefan Krištofič mladší, potom zo starších obce Ján Vitáloš, Michal Krištofič, Pavol Žiška a notár Antonín Klenovič. Mesto Bratislavu zastupoval Jozef Mederszky a senátor Alexander Kaviczky.

Zo zástupcov vajnorských občanov nevedel ani jeden písať a tak miesto ich podpisov vidno len krížiky. Za to ich zástupca (všetka češť) notár Klenovič zapisoval pojednávanie pre nich zrozumiteľne moravsko - slovenským nárečím, teda vajnorským dialektom.

Na začiatku pojednávania, po zahájení úradných formalít na dotaz sudcu o pôvode vajnorčanov, títo svorne odpovedali, že sa označujú za dedičných poddaných a aj sami nepopierali, že sa nachádzajú v tom stave. Hovorili, že okrem „jednich sedem všetci zme rodiče vajnorski a naši predkove starodávne bivši ve Vajnorocho od skterich mi pochádzame, protož se uznávame za večitich poddanich našich pánov. Tich pak sedem tu se oženilo, zdejší osobi sebe pobrali, ktoré tu své otscovské a dedinske užitki mali a maju...“

Potom naniesli zástupcovia Vajnora otázku urbára v obci, kde v chotári si nárokovali na časť výnosov z lúk a pasienkov. Aj to im zástupcovia mesta dali jednoznačnú odpoveď, že neexistuje žiaden kontrakt, ani iný písomný záznam o užívaní tzv. urbáru, toto sa vedelo od ich predkov ešte pred vyše 60 rokmi podľa pamäti a tak nezbyva nič iné, ako i naďalej odvádzať desiatky a pracovať pre zemepána takto:

– platiť od každého domu nech je dom ako dom 32 grošov ročne, ak sú dvaja hospodári na dome, tak 16 grošov ročne.

Roboty pre zemepána sa budú odbavovať tak, ako pred 16 rokmi:

- jeden dom ktorý má 4 kusy dobytky, musí odpracovať s 3 kusmi dobytky na panskom jeden deň v týždni,
- dom ktorý má 2 kusy dobytky, tak s obidvomi raz do týždňa,
- dom ktorý nemá dobytky, tak „peší“ musia dvakrát do týždňa odpracovať na panskom,

Tresty za neplnenie si svojich poddanských povinností voči zemepánovi:

- ak niekto zmešká jeden deň pri 4 kusoch dobytky, zaplatí zemepánovi pokutu 12 grošov,
- majitelia 2 kusov dobytky za jeden deň na prácach zaplatia zemepánovi pokutu 6 grošov,
- ak sa nezúčastní „peší“ tak tento zaplatí za neúčastí pri práci za jeden deň dva sedmáky pokuty.

Pokuty, ani povinnosti na prácach sa nedotýkalo „hofferov“ (podnájomníkov), lebo títo si v tomto dome odbyvali dľa dohody s majiteľom domu.

V ďalšom bode pojednávania bola otázka škôd na obilí, ako aj zistených zátop, alebo kúkolia v obilí, ďalej pri škode na lichve, sa ustauje rozhodnutie podľa prísahy žalobcov. Aj tu bude priznaná výška celkovej škody len na jednu štvrtinu.

V inom bode pojednávania sa rokovalo o sťažnosti obce vo veci pasenia, ako aj napájania dobytky v chotári pri majeri, vraj škody robia, lenže... „arendátor Kösmocher by jak kravy tak i naše stádo prez všetky škody napájet mohlo, dovolené bolo síce na Dunaj Lichvu našu napájeti honit, od toho času, jak ten stav nám by odjetí, ale potrikrát, ale zasej to nekerí páni Mešťané nechcejí dopustit, ponevác tam lúky majú – a to síce ani po ten času jak je už seno z tich luk zvezeno, čo aj pastíri svedčit možu, kerím haleni z tej příčiny zebralei...“

Berie sa na vedomie i to, že sa už nedával žiaden „desiatok“ z úrody. Dával sa jedine z tých polí, ktoré boli na pustých „sedlíkach“ (opustené domy) aj to ešte za starších sa pamätajúcich časov. Bolo to vtedy následkom vymretia cez vojny, alebo choroby. Pritom bolo brané na zreteľ, že ani jedno z týchto jedenástich opustených sedlísk nie sú neobrábané a tieto role a lúky sú užívané takto:

- po jednej farár, rechor a notár, po poltretej 5 prísažných (každý polovicu) a po ostatných poddaní a to tak, že každý rok jeden hospodár.

Je to výťah z tohto pojednávania, ktorý nakoniec predsa potvrdil starú pravdu, že zemepán mal vždy viac práv, kým vajnorskí poddaní, a nie len oni, ozaj žiadne (51).

Ďalším účtovným materiálom, z ktorého vidieť spôsob vyberania a výšku štátnych daní ako i hospodárenia obce. Štátne dane tzv. kontribúciu plaili všetci poddaní podľa veľkosti majetku, pričom sa pri ich stanovení vychádzalo z urbárskej tabule. Kontribučné peniaze sa vyberali v obci. Určitú dávku platili i „cezpoľní“ ako majitelia viníc podľa rozlohy svojich vinohradov. Okrem kontribúcie, ktorej peniaze tvorili základný príjem obecnej pokladnice, vyberalo sa od obyvateľstva na platy obecných úradníkov a sluhov. Pokiaľ sa v obci ubytovalo vojsko, pravidelne odvádzali do Vajnor vojenské porcie i susedné osady, ktoré patrili

podľa vtedajšej stoličnej dislokácie do spoločnej skupiny s Vajnorami. Pravidelný obecný príjem tvoril zisk z obecného šenku. Tak napr. v roku 1785 bol obecným krčmárom Michal Krištofič a v nasledujúcom roku Michal Nádaždy. Poddaní sa zrejme vo vedení výčapu striedali. Skutočný zisk po vyplatení árendy 60 zl. Bratislave za čapovanie v druhom polroku bol pomerne nízky. Veď akoby nie, vajnoráci mali už dosť nového vína. Podľa vyúčtovania krčmára Martina Nádaždyho, ktoré sa zachovalo z roku 1786 si môžeme urobiť predstavu o tom, čo a koľko sa v krčme v tých časoch konzumovalo. Za pol roka voľného výča-

pu, od Michala do Jura sa vypilo 33 okov vína a 200 okov piva (okov 54,30 lt). Pálené sa podľa toho nepredávalo. Krčmár musel panskej vrchnosti, alebo oficerovi čapovať často i zadarmo.

Roku 1786 sa vybralo pri obci 2 110 zlatých a 55 denárov, všetko na daniach. V nasledujúcom roku už 2 790 zlatých a 46 denárov a v roku 1789 až 3 259 zlatých a k tomu 15 denárov. Časť z týchto peňazí sa odvádzala do kráľovskej pokladnice, ale suma nebola pevne stanovená. Priemerne to bolo ročne asi 1 300 zlatých.

Veľkonočné zvyky na Ukrajine

Text spracovala: Bc. Iveta Sušková, referát kultúry, športu a zahraničných vzťahov

Snímka: internet

Zdroj: internet

Súčasná situácia u našich východných susedov mimo iného spôsobila, že sa o túto krajinu, ľudí či realie zaujímame viac ako pred časom. Obrovská vlna solidarity, súciti, sledovanie aktuálnych správ má za dôsledok, že sú nám naši susedia akosi bližší. Slávenie sviatkov Veľkej noci nás spája spoločnými zvykmi či tradíciami. Veľmi podobné je napríklad maľovanie vajíčok či pôst, ktorý Veľkej noci predchádza.

Veľká noc je na Ukrajine najvýznamnejším sviatkom a počas týchto dní ľudia dodržiavajú rôzne tradície. Niektoré z nich zdedili po predkoch, zachovávajúc zvláštne rituály a činnosti v tej istej podobe, ako sa slávi v minulosti. Iné boli v priebehu rokov upravované a diverzifikované medzi rôzne rodinné zvyky.

Slovo Veľká noc v ukrajínčine je Velykden, čo v preklade znamená Veľký deň. Veľká noc na Ukrajine pochádza z rovnakého sviatočného slávania v iných kresťanských komunitách, ale väčšinou sa hlási k pravoslávnej viere a kalendáru. Preto sa slávi týždeň po katolíckej Veľkej noci. Príprava na Veľkú noc začína už dva mesiace vopred. Krajina je silne veriaca, a preto ľudia striktno dodržiavajú pôst a uskomňujú sa od svetských pôžitkov.

Najdôležitejšími prvkami Veľkej noci sú „krashenki“ (viacfarebné varené vajíčka), ako aj „pysanka“ (maľované vajíčka). Druhé spomenuté majú veľmi hlboký symbolický význam, pretože každý detail ľudového vzoru má svoj zmysel. Napríklad červená farba symbolizuje dobro a radosť zo života. Žltá je pre teplo a úrodu, zatiaľ čo zelená znamená nádej. Korene tejto tradície pochádzajú predovšetkým z oblasti západnej Ukrajiny. Krashenka je vajíčko, ktoré je zafarbené červeným potravinárskym farbivom. Symbolizuje krv, ktorú Ježiš preliadol za hriechy ľudí. Na Ukrajine existuje veľa nebiblických náboženských legiend o vajciach, vrátane tej o košíku vajec, ktorý si Mária Magdaléna priniesla ako jedlo, keď išla k hrobu pomazať Kristovo telo. Podľa legendy, keď v hrobke odkryla vajíčka, biele škru-piny sa zázračne zmenili na všetky farby dúhy. Moderné tradície zaviedli nové farby, od zelenej a modrej po žltú a oranžovú. Poverčiví Ukrajinci dodržiavajú túto tradíciu už mnoho storočí a radi do tejto činnosti vkladajú srdce a dušu aj v súčasnosti.

Veľká noc tiež nie je Veľkou nocou bez tradičných veľkonočných koláčov (kulich alebo paska). Výroba pasky bola tradične obradnou záležitosťou. Recepty pasky sa v jednotlivých oblastiach líšia. Niekde sa pečú veľmi sladké a nadýchané pasky a v iných oblastiach zase pikantnejšie a hutnejšie. Stôl zvyčajne zdobia jarné kvety, ako narcisy alebo tulipány.

Chlieb paska spolu s farbenými krashankami a nepôstnymi jedlami, ako je klobása, syr, masť a šunka, sa vloží do košíka so zapálenými sviečkami a na veľkonočné ráno sa prinesie do kostola na omšu. Súčasťou bohoslužieb je často sprievod okolo kostola. Mnoho kostolov má na Veľký piatok falošný hrob alebo čierne závesy, ktoré zbor odstraňuje ako súčasť procesie. Veľkonočné košíky požehná kňaz v rámci omše a rodiny si ich odnesú domov, aby sa najedli ráno. Veľký týždeň – týždeň pred veľkonočným pondelkom – začína vrbovou nedeľou. Vo väčšine krajín sa tento deň nazýva Kvetná nedeľa, ale kombinácia predkresťanskej pohanskej symboliky a nedostatku kvitnúcich stromov viedla Ukrajincov k prijatiu vrbových výhonkov ako svojich symbolických rätolestí. Celý týždeň je ďalej venovaný príprave na Veľkonočný pondelok, očiste domova, vlastného tela v chráme a chystaniu tradičných jedál.

Vajnorské futbalové príbehy

Prvý Afričan u nás

Prince Samuel Inyene

Text: Richard Fekete
Snímky: Martin Gabura

FK Vajnory je malý klub na to, aby v ňom pôsobili legionári. V našom kádri sa vystriedalo len niekoľko chlapcov z Ukrajiny, ktorí prišli na Slovensko už dávnejšie za prácou. Inak nikto.

Až do leta, keď sa na niekoľký pokus predsa len zaradil do mužstva zástupca čierneho kontinentu, 26-ročný ofenzívny hráč s vynikajúcim fyzickým fondom, **Nigérijčan Prince Samuel Inyene**. Prvý Afričan hrajúci za Vajnory, rodák z Lagosu, je rodinne prepojený s naším bývalým obrancom Lukášom Zemanom.

Na jeseň mal Prince zdravotné problémy, veľa neodohral, v zime ho už ale nič nelimitovalo. Pôsobenie v našom klube by ho malo pripraviť na presun do lepšej súťaže.

› **Tvoje meno je pre Slovákov nezvyčajné. Znamená niečo špeciálne?**

Viem, že pre Vás je netradičné. Túto otázku dostávam na Slovensku pomerne často.

Meno som dostal normálne od svojich rodičov. Môj otec chcel vždy syna, tak mi dal meno Prince ako prvému synovi kráľa.

› **Za koho si hrával doma futbal?**

Hral som v akadémii Pepsi v Lagose.

› **Aké sú vo Vašej krajine podmienky na futbal?**

Je to tam úplne iné ako na Slovensku. Talentovaných detí je v Nigérii obrovské množstvo. Až toľko, že nie každý dobrý hráč sa môže dostať do Európy hrať futbal profesionálne, čo je smutné. Niektorí tu hrajú najvyššiu súťaž a poznám sa s nimi aj osobne.

› **Ako sa cítiš na Slovensku?**

Slovensko je pekná krajina. Je oveľa menšia ako Nigéria, ale je to pekné miesto na život. Nigéria má viac ako 200 miliónov obyvateľov.

Tréner Marcel Hulák

Ján Klimek

nov obyvateľov, Slovensko len 5 miliónov. Páči sa mi, že je tu iné počasie ako máme doma. Zimu si naozaj užívam.

› Čo robíš v Bratislave?

Okrem futbalu som kondičný tréner. Zamieriam sa na core tréningy a kondičnú prípravu. Mám to šťastie, že mojimi klientmi sú mnohí profesionálni športovci, vďaka čomu je moja práca zaujímavějšía.

› Popíš nám tvoju kariéru na Slovensku...

Oficiálne som hráčom TJ Rovinka, takže v FK Vajnory iba hosťujem. Nevieť, ako dlho tu vydržím, ale veľmi sa mi tu páči. Moja kariéra nie je zlá. Mal som šťastie hrať a trénovať s rôznymi trénermi a získať viac skúseností. Chcel byť som byť profesionálnym futbalistom, takže budem robiť všetko najlepšie, ako viem.

› Čo hovoríš na vajnorský klub, spoluhráčov a trénera Huláka?

FK Vajnory je mužstvo s bojovným duchom. Mám to tu rád, pretože chalani sú vždy spokojní a vždy chcú vyhrať spolu ako tím.

Tréner Marcel je úžasný človek. Vie nás kvalitne pripraviť po fyzickej aj psychickej stránke. Máme veľmi dobrý vzťah.

› S ktorými spoluhráčmi si najviac rozumieš?

Najviac si rozumiem s Janom (Klimek pozn.), ktorý hráva na ľavom krídle. Jeho komunikácia je perfektná.

› Čo sú tvoje silné futbalové stránky a na čom by si ešte mal popracovať?

Byť futbalistom je krásny pocit. Musíte na sebe ale pracovať aj mimo ihriska, a to je to, čo vás charakterizuje ako športovca. Mojou silnou stránkou je poznanie, že môžem robiť veci lepšie a vždy chcem byť najlepší v tom, čo robím.

No a moje slabiny? Hmmm, pokiaľ ide o futbal, nemám žiadne. Tvrdó trénujem a pripravujem sa na čokoľvek.

› Aké máš futbalové plány?

Môj životný plán pre futbalovú kariéru je udržiavať sa v kondícii a stále tvrdšie trénovať. Takže keď sa naskytné príležitosť, budem pripravený dať zo seba to najlepšie a ísť na vyššiu úroveň.

Chcem mať radosť z hry. Nezáleží na tom, kde hrám. Na čom skutočne záleží je to, aby som si vždy užil túto krásnu hru s názvom FUTBAL.

Marcel Hulák, tréner:

Prince je zaujímavý hráč, aj pre diváka. Ako výzorom, tak prednosťami, ktoré má. Šlachovitá postava s nesmiernou rýchlosťou, ku ktorej pridáva húževnatú bojovnosť v každom súboji, ktorý zväzda či už v ofenzívnej alebo defenzívnej činnosti. Všetko je ešte podporované obrovskou túžbou po víťazstve. Z nej ale vyplývajú aj nedostatky. Či už je to finálna alebo predfinálna prihrávka a potom, bohužiaľ, aj zakončenie. Celkovo je „dríč“ na ihrisku aj v kabíne a zároveň usmievať, kamarátsky a sympatický hráč.

Ján Klimek, najväčší kamarát z tímu:

S Princem sa poznám síce iba jednu sezónu, ale je to super človek a výborný atlét. Vždy príde na tréning či zápas s pozitívnu náladou a snaží sa všetkých povzbudiť. Keď som mal zranenie alebo problémy v osobnom živote, vždy mi poradil sám od seba a snažil sa ma dostať na iné myšlienky. Na ihrisku spolu tvoríme útočné dynamické duo, ktorému chýbajú len góly. Zapracujeme na sebe a verím, že hráč s jeho schopnosťami dokáže tímu pomôcť k víťazstvám.

Život FK Vajnory

Text: Richard Fekete
Snímky: Martin Gabura, archív

V marci a apríli sa naplno rozbehli všetky súťaže. Muži odštartovali jar ako prví, postupne sa pridali ďalšie kolektívy. Z pohľadu výsledkov je zaujímavá iba seniorská IV. liga. Amatérske súťaže prejdú v lete reorganizáciou, v ktorej sa vytvoria na celom Slovensku len dve III. ligy. Zatiaľ to vyzerá tak, že po posunoch zostanú v našej súťaži len štyri mužstvá. Ostatné vlastne vytvoria novú V. ligu. Prebojovať sa do hornej štvorice je zaujímavý cieľ aj pre Vajnorákov, ktorí skončili po jeseni na šiestom mieste. Jar ale neodštartovali najlepšie.

ŠTYRI ZÁPASY BEZ VÝHRY

Do uzávierky tohto čísla stihli odohrať štyri zápasy. Prvý bol príslubom, pretože sme na ihrisku silného Jakubova remizovali 1:1. Náš gól dal z penalty Vlado Ďuriš. Chlapci mohli získať pokojne aj viac. Náš výkon ocenil aj domáci tréner. Boli sme plní optimizmu, že v zime mužstvo pracovalo na

V akcii Pavol Miženko, člen Výkonného výboru klubu

ozaj dobre. Napriek okolnostiam sa klubu podarilo ponúknuť mu také podmienky na prípravu, aké naše A-čko asi ešte nikdy nemalo. Mini sústredenie, tri tréningy týždenne na umelých povrchoch, priprav-

né zápasy a ako generálka súboj Bratislavského pohára na ihrisku silného Tomášova. To všetko sa malo odzrkadliť. No stalo sa len v Jakubove. V ďalších troch kolách sme herne sklamali.

Kemp 2021

Dospelí búrali gril

Dorastenci natierali lavičky

Slovenský Grob v domácom prostredí a duel vo Veľkých Levároch nás vôbec nepotešili. Prvý sa hral v krásnom teplom počasí, druhý vo veľkom chlade, no výkon našich bol takmer rovnaký. Nevedeli sme sa na súperovej polovici riadne poskladať, a preto sme šance takmer nemali. Absenciu Sama Lihotského, nášho najlepšieho strelca z jesene, ktorý v zime prestúpil do Rakúska, cítime až príliš. So Slovenským Grobom sme remizovali 0:0 aj vďaka zopár pekným zákrokom nášho brankára Braňa Števaňáka. Na Záhorí sme dokonca prehrali 1:2. Chýbalo zopár zranených, mimo ostali aj Paľo Miženko a Prince, napriek tomu sme čakali viac. Sľubný úvod s gólom Hunčára po štandardnej situácii trval iba 10 minút. Potom sme začali veľmi kaziť, navyše súper rýchlo vyrovnal. Zápas takmer bez šancí rozhodol lacný gól po priamom kope od postrannej čiary. Bežala 34. minúta. Odvtedy sme sa stále viac a, samozrejme, úplne zbytočne zameriavali na provokácie zdržujúceho protivníka a ako obyčajne, na rozhodcu. Škoda, lebo domáci s výnimkou útočníka Hájeke nepredstavujú extrémnu kvalitu.

Čiastočné zlepšenie priniesol domáci duel s Vištukom, ktorý sa v zimnom období veľmi posilnil. „Pred týmto zápasom sme celý týždeň pracovali na odstránení nedostatkov z posledných zápasov a priebeh ukázal, že sa to aj podarilo“, povedal po zápase tréner Marcel Hulák. Lenže organizovaná hra nám priniesla iba dve šance a nakoniec prehru. Rozhodli dve akcie zhruba po hodine hry. Najprv pri malej do-

mov náš brankár netrafil pri odkope loptu, ktorá sa dostala až do siete, a o necelú minútu, hneď po rozohraní, si zase jeden z obrancov nevyšmol súperovho hráča a zrazu bolo 0:2. Po tomto výsledku sme klesli na 9. priečku, ale pred nami bolo ešte 13 jarných duelov.

MINIBRIGÁDA

Dňa 26.marca sme zorganizovali ďalšiu z mnohých malých brigád. Jej hlavnou náplňou bolo vytvoriť opäť trochu bezpečnejšie prostredie na detskom ihrisku, ktoré sme koncom jesene zrenovali a už naplno slúži svojmu účelu. Odstránili sme niekoľko prvkov, prevzdušnili sme priestor pri bufete, odstránili sme nefunkčný krb.

Veľké poďakovanie patrí organizátorovi Paľovi Miženkovi a aj zopár dobrovoľníkom, ktorí si našli v sobotu predpoludňím čas. Okrem hospodára Laca Szaba to boli aj Vlado Vančík a Julo Jánoška. Okrem týchto dospelákov sa zapojili aj chalani z dorastu, ktorí natierali lavičky pre návštevníkov areálu a upratali aj kanceláriu. Poďakovanie teda smeruje aj do kabíny U17 pre bratov Pálovcov, Jura Feketeho, Adama Klinga, Matúša Královiča a Mateja Čambora.

SME JEDEN TÍM

Tento názov patrí projektu, ktorý sme zamýšľali rozbehnúť už dávnejšie. Chceli by sme, aby mali všetky deti v našom klube rovnaké oblečenie. O rok bude klub oslavovať 90. výročie založenia a musíme sa priblížiť ostatným podobným organizá-

ciám aj touto formou. V týchto dňoch sa skúšajú vzorky veľkostí (šturky, tričko, tepláková súprava, vychádzková bunda + ruksak), následne sa pripraví jedna veľká objednávka, ktorá bude znamenať ďalší prielom v našej histórii. Toto oblečenie bude spájať našich hráčov a družstvá v najbližších rokoch. Je pre nás dôležité budovať vzťah ku klubovým farbám a filozofii. Je to bežná prax vo všetkých kluboch. Menších aj väčších.

Tréningové oblečenie pre deti musia rodičia zháňať aj tak pravidelne, klub im týmto uľahčí nákup a distribúciu. Našou víziou je, aby bolo pokrytie našich mládežníkov úplné. Klub pri prvej objednávke kompletnej sady uhradí každému dieťaťu 25 percent z celkovej sumy.

DRUHÝ ROČNÍK KEMPU

Toto leto klub opäť zorganizuje letný denný kemp pre deti. Tentoraz to budú dokonca dva turnusy. Prvý sa bude konať od 1. do 5. augusta a bude určený pre deti od 9 do 13 rokov. Druhý bude nasledovať hneď v ďalšom týždni (od 8. do 12. augusta) a prihlásiť sa naň môžu deti od 6 do 11 rokov.

Denný tábor nie je vhodný pre „nefutbalistov“. Jeho náplň je postavená na futbalových tréningoch a minulý rok ukázal, že deťom, ktoré nemajú k futbalu vzťah, neprináša očakávanú radosť z pohybu. Všetky bližšie informácie nájdú záujemcovia na stránke klubu, cez ktorú sa dá aj vyplniť prihláška. Počet detí bude limitovaný.

Koronou zmietaná sezóna 21/22 prechádza do druhej polovice

Text: Miroslav Horňák
Snímky: Václav Fekete

Naši hráči doteraz odohrali 10 zápasov z možných 16. Šesť zápasov bolo odložených z dôvodu výskytu COVID-19, nielen v družstvách hostí, ale aj v našom (po zápase s Malackami COVID dostalo 6 z 9 hráčov). Do konca sezóny zostáva nášmu tímu odohrať ešte 10 zápasov. Posledné zápasy našim hráčom nevyšli podľa očakávania, ale veríme, že v druhej polovici súťaže sa to zlomí a začneme opäť vyhrávať.

Naša zostava v „domácom zápase“ v Modre s DS

8. ZÁPAS MHÁK MARTIN – HK VAJNORY 36:20

Na dohrávku 10. kola sme cestovali do Martina, ktorý aktuálne vedie tabuľku 1. ligy mužov. Očakávali sme veľmi ťažký zápas a taký aj bol. Na zápas cestovala oklieštená zostava iba 10 hráčov. Viacerí chalani nemohli pricestovať kvôli pracovným povinnostiam a aj to bolo hlavným dôvodom, prečo sme neuspeli. Niektorí hráči odohrali celých 60 minút a po zápase to patrične cítili. Aj keď nás dobrými zákrokmi v bráne podržal Roman Garay, tak sme prvý polčas prehrali 16:8. V druhom polčase hráči Martina navyšovali svoje skóre a nakoniec nás porazili 36:20. Najlepším strelcom zápasu z nášho družstva bol Jozef Pivarník, ktorý zo spojkyvej pozície vsietil 5 gólov.

9. ZÁPAS MALACKY – HK VAJNORY 36:28

Zápas sme začali veľmi dobre, keď sme po rýchlych góloch viedli. Na hráčoch nebolo vidieť a cítiť posledný veľmi ťažký zápas s Martinom, ktorý odohrali 3 dni pred zápasom s Malackami. Na zápas sme nastúpili v takmer kompletnej zostave so 14 hráčmi z možných 16. Súper sa na nás veľmi dobre pripravil a od začiatku bolo jasné, že to bude rýchly a behavý zápas (15 min 10:7, 23 min 15:10, 30 min 17:12). Hráči z Malack si na konci prvého polčasu vytvorili päťgólový náskok. Celý druhý polčas si Malacky držali náskok z polčasu a ku koncu zápasu zveľadili výsledok na 36:28. Musíme podotknúť, že zápas, v ktorom padne viac ako 60 gólov, je veľmi behavý a náročný, a my sme neprestali bojovať, aj keď sme ťahali

za kratší koniec. Najlepšími strelcami zápasu z nášho družstva boli Matej Jánošík, ktorý Malackám vsietil 7, a Matej Szalacsi, ktorý vsietil 6 gólov.

10. ZÁPAS HK VAJNORY – HK SLOVAN LEVOČA 26:27

Začiatok zápasu bol z nášho pohľadu veľmi rozpačitý, keď sme neustrážili súperove spojky a veľmi rýchlo sme prehrávali 0:4. Po oddychovom čase sme sa zomkli a konečne nám to začalo „padať“. Rýchlo sme vyrovnali a nasledovalo doťahovanie o gól. Raz sme o gól vyhrávali my, raz Levoča. Polčas sme vyhrali 13:12, keď sa darilo najmä Matejovi Jánošíkovi, ktorý nás potiahol piatimi gólmi, a taktiež nás v bráne opäť raz podržal Roman Garay. V druhom polčase sa miský váh naklonili viac na stranu súpera z Levoče, aj keď bol celý polčas veľmi vyrovnaný. Koniec 26:27 nás veľmi mrzí, no bojovnosť a odhodlanie z druhého polčasu si musíme preniesť aj do toho ďalšieho. Najlepšími strelcami zápasu z nášho družstva boli Matej Jánošík a Jozef Pivarník, ktorí Levoči vsietili po 6 gólov

11. ZÁPAS HK VAJNORY – CÍFER

Druhá polovica bude o to náročnejšia, že naše mužstvo musí dobehnúť 5 dohrávok zápasov, ktoré sa kvôli COVID neodohrali. Najbližšie zápasy, ktoré naše mužstvo odohrá, veríme, že v plnej zostave a sile: 24. apríla 2022 doma proti BHA Bratislava, 30. apríla 2022 proti Kolárovu, 8. mája 2022 doma proti Martinu.

Pre dohrávky zápasov v Levoči, Piešťanoch a pre domáce zápasy s Kolárovom, Záhorákmi a Pezinkom ešte nie sú stanovené termíny.

Držte nám palce! „1,2,3, Vajnory!“

Zo zápasu s družstvom „Záhoráci“ v Stupave, ktorá má dve haly

Významné osobnosti a návštevy vo Vajnoroch

Text: Stanislav Bachleda

Snímky: archív, internet

Marie Majerová

Alexej Petrovič Meresiev

Obdobie medzi dvomi svetovými vojnami bolo v histórii tunajšej školy jedno z najúspešnejších. Jednak preto, že malo pomerne dobré podmienky na výuku – začiatkom tridsiatych rokov minulého storočia Vajnory vynaložili na rozšírenie, úpravy a vybavenie školy až ôsmich tried 600 tisíc Kčs, čo v prepočte i na súčasné pomery predstavuje aj v eurách obrovskú sumu – ale najmä zásluhou oddaných učiteľov.

Medzi nimi mimoriadne významnú osobnosť, ktorá jej dala pečať výnimočnosti a originality. Osobitý prístup k žiakom, ich vedenie k úcte k tradíciám, obdiv k tvorivosti tunajšieho ľudu vnesla do tunajšieho výchovného procesu učiteľka, výtvarníčka, speváčka Katarína Brúderová.

Jej zásluhou sa výtvarné práce niekoľkých generácií žiakov stali predmetom uznania a obdivu nielen doma, ale aj v zahraničí. Aj vďaka tomu školu navštívili – čo potvrdzuje jej kronika – najvýznamnejšie osobnosti vtedajších čias z takmer všetkých kontinentov. História i vývin vajnorského ornamentu prinášame v samostatnom seriáli, a tak sa tejto téme nebudeme venovať.

Pripomeňme si ešte niekoľkých, ktorí začiatkom tridsiatych rokov do Vajnor zavítali. Dňa 26. septembra 1934 prichádza

do Vajnor skupina novinárov z oblasti poľnohospodárstva s riaditeľom Zemeľskej rady **Dr. M. Bellom**, pre ktorých pripravila škola výstavu malieb a výšiviek v sále Potravného družstva. Na spoločnej večeri so zástupcami školy a obce odzneli uznalivé slová nielen k výtvarným prácam, ale k samotnej práci so žiakmi.

Vajnorskú školu navštívil aj istý pán **Zaajer Johannes z Holandska**, ktorý do kroniky školy napísal: „Prišiel som ako záujemca a odišiel som ako obdivovateľ.“

Viceprezident Spoločnosti francúzskych spisovateľov **Hudo Capair** s obdivom vkladá do školskej kroniky nasledovné slová: „Ja Francúz obdivujem všetok pôvab rozvínutý žiakmi a gratulujem im, že v srdci udržujú staré, krásne a zdravé tradície slovenskej otčiny“.

Jednou z najzaujímavejších propagátoriek vajnorskej školy a výtvarných prác na nej vznikajúcich bola manželka spisovateľa a dramatika Jozefa Gregora Tajovského – **Hana Gregorová**. Podnecovala osobnosti z Československa i zo zahraničia k návštevám školy, prezentáciám výtvarného umenia doma i vo svete.

Na jej podnet navštívila Vajnory 13. júna 1936 významná česká spisovateľka, národná umelkyňa **Marie Majerová**, ktorá prišla s úmyslom „...že tu spracuje svoje dojmy

svojráznej slovenskej obce“. Do školskej kroniky vložila tieto slová:... „bratské pozdravy od českých spisovateľ vajnorským deťom“.

Marie Majerová, vlastným menom Marie Bartošová, (*1.2.1882 – +16.1.1967) patrila k pokrokovým českým prozaikom, prekladateľom a novinárom už pred prvou svetovou vojnou. Napriek tomu, že nemala odborné ani vysokoškolské vzdelanie, nadobudla samovzdelávaním vedomosti z oblasti histórie, filozofie, literatúry i dejín umenia, hovorila štyrmi svetovými jazykmi. Preložila mnoho významných diel svetovej literatúry, venovala sa problematike a postaveniu žien v spoločnosti, významne však zasiahla do oblasti literatúry pre deti a mládež (k najpopulárnejším dielam patrili sociálny román *Robinsonka*, ktorý má aj dve filmové spracovania).

Po druhej svetovej vojne sa zahraničné návštevy vyskytovali veľmi zriedka. Hostom vo Vajnoroch bol 27. 6. 1969 vodca vojenského prevratu v Sudáne **Džafar Muhammad Nimajrj**, v nasledujúcich rokoch delegácie z Maďarska, Rumunska, NDR, ZSSR, Poľska, Bulharska i Mongolska.

K váženejšej návšteve patrila návšteva hrdinu druhej svetovej vojny, legendárneho stíhača **Alexeja Petroviča Maresieva**, ktorý napriek amputovaným nohám ďalej bojoval ako frontový letec.

UROBILI SME

Nainštalovali sme veľkonočnú výzdobu na kruhovom objazde

Zapojili sme sa do jarného upratovania Vajnor

Na časti cyklotrasy JuRaVa pri križovatke D4 pribudol nový asfalt.

Magistrát začal s obnovou priechodov pre chodcov

Miestna knižnica zriadila poličku s knihami s ukrajinskou tematikou

Oprava výtlkov

Vajnorský pumptrack

Vo Vajnoroach rozkvitli krásne kvetinové záhony

Výsadba záhona na Roľníckej